Ἔτος Γ' 1886 — Ἐν Ἀθήναις, 16 Νοεμβρίου — Ἀριθ. 142

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . Φρ. χρ. 12

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΤΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Πειραιῶς ἀριθ. 1.
(Παρὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ)

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ
ΜΕΤΑ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὰ κόμματα. — Ἔργα καὶ ἡμέραι. — Νύκτες φθινοπώρου. — Μετὰ βαρείας καὶ ψελῆς ἢ ἄνευ αὐτῶν. — Ἐπιστήμη καὶ τέχνη. — Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων. — Ἀγγελίαι. — Ἐν ΕΠΙΦΥΛΛΑΔΙ: Ὁ Νωμφικὸς δακτύλιος (Πολωνικὸν διήγημα). — Ἐν ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΙ Ἡ πολιορκία τῆς Φλωρεντίας (μυθιστόρημα).

ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Πολλάκις συνεζητήθη ἂν τὰ πολλὰ ἢ δύο μόνον κόμματα συντελῶσιν εἰς τὴν ἐπωφελεστέραν λειτουργίαν τῆς Συντάγματικῆς μηχανῆς, ἥτις, εἰσαχθεῖσα παρ' ἡμῖν ἄνευ ὁδηγιῶν περὶ τῆς χρήσεώς της, λειτουργεῖ ἀξιοθαυμάστως κατὰ τὰς πρωτοτύπους ἢ μεταφρασμένας θεωρίας τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου.

Κατὰ τὰς τοιαύτας συζητήσεις οὐχὶ ἅπαξ συνέβη, ὥστε οἱ ὑπὲρ τῶν δύο κομμάτων κεκηρυγμένοι μετά τινα ἔτη νὰ συνηγορῶσιν ὑπὲρ τῶν πολλῶν καὶ πάνσοφοι πρὸς δόξαν τοῦ ἐδραίου τῶν παρ' ἡμῖν πεποιθήσεων.

Ἐν τούτοις ὑπῆρξαν καί τινες, οἵτινες διϊσχυρίσθησαν ὅτι κόμματα ἐν Ἑλλάδι, ὡς ἐννοοῦνται καθ' ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, οὐδ' ὑπῆρξαν, οὐδ' εἶχον λόγους ὑπάρξεως. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν οἱ τοιοῦτοι δὲν εἶχον ἄδικον.

Τίνες ἦσαν αἱ ῥιζικῶς ἀντίθετοι ἰδέαι, αἵτινες ἐδικαιολόγουν τὴν εἰς ἀντίθετα στρατόπεδα διαίρεσιν τῶν πολιτευομένων; Μήπως ὑπῆρχον κεκηρυγμένοι μοναρχικοὶ ἢ δημοκρατικοὶ ὑπὸ πολυαρίθμων καὶ κεκηρυγμένων ὑπαδῶν ἀκολουθούμενοι καὶ ἔχοντες καὶ ἐμπνέοντες πεποιθήσίν τινα, ἣν διὰ θυσιῶν ἀνεβίβασαν εἰς πολιτικὴν ἀρχήν;

Πάντες ἦσαν συνταγματικοί· ὁ δὲ λαός, μὴ δυνάμενος νὰ διακρίνῃ ἂν ποῦ καὶ πόσον ἀπέχουσι καὶ καμμία παρθενικὴ πεποίθησις βλέπων τοὺς διωκομένους τῆς ἀρχῆς γενομένους φοβεροὺς δημοκρατικοὺς καὶ τοὺς μετὰ θωπειῶν ἀνυψουμένους εἰς ταύτην ἐνθουσιώδεις μοναρχικούς, ἐν τῷ δικαίῳ του, τὴν μὲν φιλομοναρχίαν ἐθεώρησεν ἰσοδύναμον τῇ κολακείᾳ, τὴν δὲ φιλοδημοκρατίαν ἴσην τῇ ἀγυρτείᾳ. Τὰ παραδείγματα εἶνε περισσά.

Μήπως ὑπῆρχον κεκηρυγμένοι Μεγαλοϊδεᾶται καὶ κεκηρυγμένοι Εἰρηνικοί; Αἱ περιστάσεις καὶ τὰ πολιτικὰ συμφέροντα μετήλλασσον πάντοτε τὸ πολεμικὸν λάβαρον τοῦ ἑνὸς διὰ τῆς γεωργικῆς σκαπάνης τοῦ ἑτέρου.

Ἡ ἄνοδος τοῦ ἑνὸς εἰς τὴν ἐξουσίαν μετὰ τῶν ὑπουργῶν του, τῶν νομαρχῶν του, τῶν ἐπάρχων του, τῶν ἀλλαποθηκαρίων του καὶ ὅλου τοῦ φουσφετολογίου του, ἐξαφανιζομένων διὰ μιᾶς ὑπογραφῆς πάντων τῶν τοῦ ἀντιπάλου του, βεβαίως δὲν φέρει τὰ συστατικὰ κόμματος· φέρει μᾶλλον τὰ συστατικὰ ὁμορρύθμου ἑταιρείας καὶ μάλιστα λεοντείου, καθ' ἣν αἱ ζημίαι ἐπιβαρύνουσι μόνον ἕνα· ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν δυστυχῆ ἡμῶν Πατρίδα!

*

Τώρα μόλις ἐσχηματίσθησαν παρ' ἡμῖν κόμματα· ἀλλὰ δύο μόνον.

Τὸ ἓν περιλαμβάνει τοὺς περὶ τὸν Κύριον Τρικούπην, τὸ δὲ πάντας τοὺς ἀντιπολιτευομένους αὐτῷ μὴ ἀναγνωρίσαντας εἰσέτι ἕνα καὶ μόνον ἀρχηγόν, πρὸς μέγα ὄφελος τοῦ πρώτου.

Τρικουπικοὶ καὶ Ἀντιτρικουπικοὶ

Ἰδοὺ τὰ δύο κόμματα.

Πρὶν ἢ δὲ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν, καθ' ἡμᾶς, στοιχείων τῶν δικαιολογούντων τὸν μετὰ τοσαῦτα ἔτη πρῶτον σχηματισμὸν κομμάτων, παρακαλοῦμεν τὸν ἀναγνώστην νὰ κατανοήσῃ εἰς οἵαν διανοητικὴν κατάπτωσιν εὑρισκόμεθα, ἀφοῦ ὁ ἀνήρ, οὗτινος τὰ πρωτεύματα ἐν προηγουμένοις ἄρθροις ἀνεπτύξαμεν, κατήντησε νὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του οὐ μόνον εἰς τὸ κόμμα του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἀντικόμμα του!

Ὁ κ. Τρικούπης, λέγουσιν οἱ ἀντίπαλοί του, κατέστρεψε χάριν τῆς ἐξουσίας τὸ ἐθνικὸν ζήτημα. Ἀλλὰ τοῦτο, ὡς ὅπλον μόνον ἀντιπολιτεύσεως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς στοιχεῖον διακρίσεως κομμάτων. Ὁ κ. Τρικούπης, λέγουσιν οἱ ἀντίπαλοί του, ἐπιβουλεύεται τὸ πολίτευμα, θέλων νὰ περιστείλῃ τὰς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ καὶ νὰ μεταρρυθμίσῃ αὐτὸ ἐπὶ τὸ μοναρχικώτερον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο μόνον ὡς ὅπλον ἀντιπολιτεύσεως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, ἀφοῦ εἶναι ἄλλως τε γνωστὸν ὅτι καὶ ἄλλοι θὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ πράξωσι τὸ αὐτό, ἀκάρπως, ἐννοεῖται, διότι εἶναι βεβαιωμένον πλέον ὅτι εὐκολώτερον εἶναι νὰ βαδίσῃ τις ἀντιθέτως τοῦ ῥεύματος ποταμοῦ ἢ ἀντιθέτως τοῦ πνεύματος τοῦ αἰῶνος.

Ὁ κ. Τρικούπης, εἴπομεν ἡμεῖς πολλάκις, εἶνε ξένος τῷ τόπῳ, καὶ ἂν μὴ ὡς μισέλλην, πάντως διοικεῖ τὸν τόπον, ὡς φιλέλληνα, προσπαθῶν ν' ἀναμορφώσῃ, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἐκφυλίζων αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶνε ὅπλον ἀντιπολιτεύσεως, ὅπερ κυρίως ἡ **Ἑβδομὰς** ἀνύψωσεν.

*

Ὅ,τι κυρίως καὶ μόνον, καθ' ἡμᾶς, ἀποτελεῖ οὐσιώδες στοιχεῖον διακρίσεως τῶν δύο κομμάτων εἶναι ὅτι, ὁ μὲν κ. Τρικούπης φαίνεται φρονῶν ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἐντελῶς ἀνεξάρτητος — οἰκοθεν δ' ἐννοεῖται, ἂν δύναται κατὰ τὴν σκέψιν ταύτην νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ δούλους — καὶ εἶνε ἀνάγκη ἰδανικόν τι τοὐλάχιστον μέρος τῆς ἀνεξαρτησίας της νὰ ἀπολέσῃ, καὶ νὰ ζήσῃ οὕτω ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις μεγάλης τινὸς Δυνάμεως γεννομένη νευρόσπαστον τῆς Ἀγγλίας ἢ τῆς Αὐστρίας, ὅπως ὑπῆρξεν ἡ Βουλγαρία τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐντὸς ὀλίγου τῆς Ῥωσσίας· ἐνῷ ἡ ἀντιπολίτευσις οὐδ' ἐξεστόμισεν οὔτε διανοεῖται κἄν, καθ' ὅσον ἐκ τῶν πράξεών της καὶ τῆς γλώσσης τῶν ὀργάνων της φαίνεται, τοιαύτας βλασφημίας.

Καὶ ἄλλοτε μὲν ὁ κ. Τρικούπης, μὴ λησμονῶν ὅμως καὶ τὸν παλαιὸν ἔρωτα, ἔφτειαξέ πως πρὸς τὴν Αὐστρίαν, ἤδη δέ, μετὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα γεγονότα, ἐνεκολπώθη τὴν ἀπὸ πάσης συμπαθείας ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀποξενωθεῖσαν Ἀγγλίαν.

*

Καθ' ἡμᾶς λοιπὸν οἵαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὴν Βουλγαρίαν τὸ *ῥωσσικὸν* ἀφ' ἑνὸς καὶ τὸ *ἐθνικὸν* ἀφ' ἑτέρου κόμμα, τοιαύτην σχέσιν ἔχουσι καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα τὸ *Ἀγγλοτρικουπικὸν* ἀφ' ἑνὸς καὶ τὸ *Ἀντιτρικουπικὸν ἢ Ἑλληνικὸν* ἀφ' ἑτέρου.

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην μερίδα ἐτάχθημεν καὶ ἡμεῖς, ὄντες ἀντιπολιτευόμενοι μὲν γενικῶς, ἀλλ' οὐδενὸς εἰδικοὶ προσωπολάτραι. Τὰς ἰδέας τοῦ κόμματος τούτου ὑπεστηρίξαμεν καὶ ὑποστηρίζομεν, ἀποτελουμένου ἐκ πάντων τῶν στοιχείων τῆς ἀντιπολιτεύσεως· ἀρχηγῶν, ὑπαρχηγῶν, ἐπιφυλακτικῶν, ἐπιφανῶν καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλετε.

*

Ἂν οἱ Βούλγαροι δικαιῶνται νὰ ἀποκαλῶσιν ἐχθροὺς τῆς Πατρίδος των τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὴν ῥωσσικὴν κατάκτησιν, δικαιούμεθα βεβαίως καὶ ἡμεῖς ν' ἀποκαλῶμεν οὕτω τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὴν Ἀγγλικὴν ἐπικυριαρχίαν, ἧς ἡ ἐπίδρασις θὰ ἦτο τοῖς πᾶσι καταφανής, ἐὰν οἱ Ἄγγλοι ἦσαν γείτονες ἡμῶν καὶ δὲν κατῴκουν πέραν τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν.

Διὰ τούτων ὅμως ἐννοεῖται ὅτι δὲν θέλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι μεταξὺ Τσάμπερλαιν καὶ Κλάουδαρος ὑπάρχει ἔστω καὶ μικρὰ κατ' οὐσίαν ὁμοιότης . . .

*

Τὰ σύντομα ταῦτα ἐκρίναμεν καλὸν νὰ γράψωμεν σήμερον πρὸς κανονισμὸν τῆς θέσεως τῆς *Ἑβδομάδος* ἀπέναντι τοῦ Ὑπουργείου καὶ τῆς συνηνωμένης Ἀντιπολιτεύσεως.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Προπαρασκευαὶ πρὸς ἀποδημίαν. Δὲν χρειάζεται νὰ σκεφθῇ τις πολὺ ὅπως διέδῃ ἀπὸ τοῦδε τὴν ἐπήρειαν τῆς εὐρύτητος τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν ἐπὶ τῆς εὐρύτητος τῶν σκέψεων. Ὄχι πλέον ὁ δῆμος ἢ ἡ ἐπαρχία ἢ καὶ αὐτὸς ὁ νομός, ἀλλ' ἡ πρωτεύουσα εἶναι τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ καταρτίζονται οἱ συνδυασμοὶ καὶ ἀντισυνδυασμοί. Καὶ οἱ μὲν συνδυασμοὶ καταρτίζονται ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν ὑπουργῶν καὶ ἰδίως τοῦ πρωθυπουργοῦ, οἱ δὲ ἀντισυνδυασμοὶ εἰς τὰς οἰκίας ἢ τὰ ξενοδοχεῖα τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν ἐπὶ τούτῳ παραμεινάντων τελευταίων ἀντιπροσώπων τοῦ ἐπαρχιωτικοῦ φρονήματος.

*

Ἀλλὰ καὶ προπαράσκευαὶ γίνονται διὰ τὴν ἀκουσίαν καὶ ἐν τοιαύτῃ μάλιστα ὥρᾳ τοῦ ἔτους περιήγησιν. Λίαν ἀξιέπαινον δὲ εἶναι καὶ τὸ προνοητικώτατον κατάστημα τοῦ κ. Σουρμελῆ καὶ Φίλωνος ὅπερ προσῆλθεν ἀρρωγὸν εἰς τοὺς *Ἀκουσίους περιηγητὰς* δημοσιεύσαν ἤδη «εἰδοποίησιν ἐνδιαφέρουσαν τοὺς κυρίους ὑποψηφίους τῆς μεγάλης περιφερείας *καὶ τὰς κυρίας των*» καθ' ἣν ἀναλαμβάνει νὰ προμηθεύῃ αὐτοῖς πάντα τὰ χρειώδη οἷον ἐπανωφόρια ἀδιάβροχα ἀνδρῶν καὶ Κυριῶν, ὑποδήματα χονδρὰ διὰ χιόνας καὶ βάλτους, μηδὲ *στιλέτων, καμῶν καὶ ρεβόλβερ* ἐξαιρουμένων.

*

Ἐμπρός λοιπόν! ὦ πρῶην βουλευταὶ Ἀττικῆς! ῥίψατε ταχὺ βλέμμα πρὸς τοὺς ἀνὰ τὰ χωρία τῆς Ἀττικῆς *κουμπάρους* ὑμῶν, μήπως τις οὐτινὸς δὲν πρελάβατε ν' ἀποφλακίσητε τὸν υἱὸν ἀπεσλίρτησε καὶ εἶτα διαβάντες ἐπ' ἀπάτοις τὴν Κακὴν Σκάλαν ἐπισκέφθητε τὰ Δωρικὰ Μέγαρα, τὴν μυστηριώδη Ἐλευσῖνα καὶ τὰ περὶ τὰ ἑλληνοπρεπέστατα Μέγαρα Ἀλβανόφωνα χωρία· πλεύσατε πρὸς τὴν ἐγγὺς Σαλαμῖνα τὴν πατρίδα τοῦ Σόλωνος καὶ Εὐριπίδου ὧν θαυμάσατε τοὺς ῥητορικλέκτας ἀπογόνους, ἀφίνοντες δὲ τελευταίαν τὴν πατρίδα τοῦ Αἰακοῦ Αἴγιναν, ἀπὸ τῆς Μεγαρίδος τραπῆτε τὴν πρὸς τὰς Θήβας ἄγουσαν καὶ βέβαιοι ὄντες ὅτι δὲν θὰ συναντήσητε Σφίγκα τινὰ προτείνουσαν τὸ τίς οἶδε τίνος λύσεως ἥμερον ἐπιδεκτικὸν περὶ διπόδων τριπόδων καὶ τετράποδων αἰνίγμα, γνωρίσθητε μετὰ τῶν κατ' εὐθείαν ἀπογόνων τοῦ Ἐπαμινώνδα καὶ Πελοπίδα, καὶ εἶτα προβάντες μέχρι τῶν τελευταίων ὁρίων τῆς ποιητικῆς Λεβαδείας, ἐπανέλθετε ὅθεν καὶ ὅπως θέλετε εἰς τὰς πολυψήφους Ἀθήνας σὺν τῷ Ἡειραιεῖ καὶ κηρύξατε πλέον τὰς ἀρχάς σας καὶ τὰς περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς εὐημερίας τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδας σας.

Καλὸν κατευόδιον!

Αἱ ἑορταὶ ἐπὶ τῇ ἐνηλικιότητι τοῦ Διαδόχου αἵτινες, ὡς γνωστόν, ὡρίσθησαν διὰ τὴν 1 Δεκεμβρίου θὰ φέρωσιν ὄντως τὸν τύπον ἐθνικῆς ἑορτῆς· ἴσως δὲ ὁ λαὸς ἀκμοκήσας πρὸς στιγμὴν τὰς πικρίας, τὰς ἀπογοητεύσεις, τὰς αἰτιάσεις ἃς οἱ ἀληθεῖς αἴτιοι τῆς κακοπραγίας τοῦ ἔθνους διαρκῶς ῥίπτουσιν εἰς βάρος του, εὐθυμήσῃ καὶ αὐτὸς τιμῶν τὸν πρῶτον ὀρθόδοξον βασιλέα ἐν μετὰ παρόδον τοσούτων καὶ τοιούτων αἰώνων θὰ ἴδῃ καθεζόμενον εἰς τὸν ἔνδρξον θρόνον του.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς ταύτας θὰ παραστῶσι ἅπαντες οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι τοῦ Κράτους, οἱ σωματάρχαι τοῦ στρατοῦ καὶ πάντες οἱ δημαρχοι, ἅτε τοῦ νομοθετικοῦ σώματος ἀργοῦντος.

Ἡ πρόσκλησις τῶν ὑπερπεντακοσίων δημάρχων διήγειρε τὴν μῆνιν τῶν ἅγαν κοινοβουλευτικῶν.

«Οἱ Δήμαρχοι, γράφει ὁ Ἀιών, εἰσὶν Ἀρχὴ ὑφισταμένη τῇ διοικητικῇ, δὲν εἶναι Ἄρχοντες φέροντες πολιτικὸν χαρακτῆρα, δὲν ἀποτελοῦσιν ἐν Σῶμα, δὲν ἐνασκοῦσι κυριαρχικὰ δικαιώματα, οὔτε κατὰ μέρος εἰς ἓν συνηγμένοι, δὲν εἶναι ἀνεύθυνοι, ὡς ἀνεύθυνος πᾶσα Ἀρχὴ ἐνασκοῦσα θετικὴν κυριαρχίαν, εἰσὶν ὑπάλληλοι, τιμαρούμενοι παρὰ τοῦ ἐσχάτου Νομάρχου ἢ Ἐπάρχου, εἶσι τὰ περαιτέρω ὄργανα τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, εἰσὶν ἐπὶ τέλους τὰ ἐν ταῖς βασιλικαῖς τελεταῖς περιφερόμενα καὶ περιυβριζόμενα ὄντα, τὰ τασσόμενα εἰς τὴν ἐσχάτην βαθμίδα τῶν ἀνερχομένων εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπὶ χαιρετισμῷ στρατιῶν τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν· ὡς τοιοῦτοι δὲ στερεῦνται τοῦ ἠθικοῦ ὄγκου τῆς Βουλῆς·

Καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ φιλελεύθερα αἰσθήματά του ἀδικεῖ γράφων ταῦτα ὁ πρεσβύτατος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ δημοσιογράφων, καὶ πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

Οἱ Δήμαρχοι δυνατὸν ὑπὸ μίαν ἔποψιν καὶ προσωρινῶς, ἐφ' ὅσον δηλαδὴ ἡ ἀπαισία διοικητικὴ συγκέντρωσις ἑξακολουθεῖ ὑφισταμένη, νὰ ἀποτελῶσι τὴν κατωτάτην διοικητικὴν βαθμίδα, ἀλλὰ συγχρόνως εἶναι καὶ ἀνεξάρτητος ἀρχή· πρόχειρος ἀπόδειξις, ὅτι καὶ δικαστικῶς δύνανται καὶ κατὰ τοῦ δημοσίου καὶ κατὰ πάσης διοικητικῆς ἀρχῆς ν' ἀντεπεξέλθωσι.

Ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ εἶναι ἡ μόνη ἑλληνικῆς φύσεως ἀρχὴ διαδεξαμένη τὴν δημογεραντίαν τὸ ὅτι δὲν φέρουσι πολιτικὸν χαρακτῆρα οἱ δήμαρχοι καὶ δὲν ἐξασκοῦσι κυριαρχικὰ δικαιώματα οὐδόλως μειοῖ τὸ γόητρον ὅπερ καὶ μόνον τὸ ὄνομα *Δῆμος* ἐμπνέει εἰς ἑλληνικὰ ὦτα, τοῦ ὅτι δὲν εἶναι εἰς ἓν μέρος συνηγμένοι εἶναι ἔνστασις φέρουσι στοιχεῖα χαριέστατα, ἄλλως τε ἡ Κυβέρνησις ἐν τῇ προνοίᾳ αὐτῆς τοὺς συγκεντροῖ, ὡς βλέπετε. Τὸ ὅτι εἶνε ὑπεύθυνοι καὶ οὐχὶ ἀνεύθυνοι ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν ἐξ οὗ δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς γνησιώτατοι ἄρχοντες τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας, στηριζομένης ἐπὶ τοῦ λόγου καὶ τῆς εὐθύνης, καὶ τέλος τὸ ὅτι ἐν ταῖς βασιλικαῖς τελεταῖς περιφερόνονται καὶ περιυβρίζονται ταττόμενοι εἰς τὴν ἐσχάτην βαθμίδα τῶν ἀνερχομένων εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπὶ χαιρετισμῷ στρατιῶν τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, ἀποδεικνύει οὐδὲν ἄλλο, πλὴν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔλλειψιν ἀβρότητος καὶ ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως ἐκ μέρους τῶν διενεργούντων καὶ κανονιζόντων τὰ τῶν τελετῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔλλειψιν ἀξιοπρεπείας ἐκ μέρους τῶν προσερχομένων εἰς τὰς τελετὰς εἰς ἃς οὕτω προσκαλοῦνται, δημάρχων... Ἀλλ' ἰδοὺ ἤδη ὅτι εἰς τὴν βασιλικωτάτην τῶν τελετῶν καλοῦνται πρῶτοι, προτιμῶνται δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, οὗτινος τὸν *ἠθικὸν ὄγκον* μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν βλέπομεν ἀναγνωριζόμενον παρὰ τῷ λαῷ.

Ἀδιαφοροῦντες λοιπὸν τίς εἶνε ὁ εἰδικὸς καὶ κρύφιος λόγος τῆς προσκλήσεως τῶν Δημάρχων εἰς Ἀθήνας — ὁ ἀρκετὰ ἄλλως εὐνόητος — κατ' ἀρχὴν καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν καθαρῶς τῆς γενησομένης ἑορτῆς, τὴν ἐπίσημον καὶ γενικὴν πρόσκλησιν τῶν Δημάρχων τῶν ἐλευθέρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, τὴν θεωροῦμεν καὶ ἀξιέπαινον καὶ συμπτικὴν καὶ δικαίαν.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων καὶ ἄλλας μικρολόγους παρατηρήσεις ἀπευθύνει τὸ ἔγκριτον φύλλον, ὡς ἑξῆς.

«Ὅτε πρὸ μηνῶν τριῶν μόλις, ἡ πρωθυπουργικὴ ἐφημερὶς ἔγραψεν, ὅτι ἀναβληθήσονται αἱ ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ Διαδόχου ἑορταί, ἕως οὗ νομοθετικῶς κανονισθῶσι τὰ κατ' αὐτήν, ἤτοι τὰ κατὰ τὴν ἐνηλικίωσιν, οὐδεὶς ἠμφισβήτησε τὸ ὀρθὸν τῆς προνοίας. Ἀφοῦ ἐν τῷ Συντάγματι οὐδὲν ἀναγράφεται περὶ τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ Διαδόχου διότι τοῦτο ἐν ἄρθρῳ 49, ὁρίζει μόνον τὴν ἐνηλικιότητα τοῦ Βασιλέως μετὰ τὸ δέκατον ὀγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ συμπεπληρωμένον, ἀφοῦ οὐδαμοῦ τῆς νομοθεσίας ἡμῶν εὑρηται ἐνηλικιότης, ἄλλη παρὰ τὴν γενικήν, ἤτοι τὴν τοῦ ἔτους 21 συμπεπληρωμένου, οὐδὲν δὲ περὶ Διαδόχου ἐξαιρετικὸν ἐνομοθετήθη ποτέ· εἶπετο κατ' ἀνάγκην ἡ ἄρα τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ψήφισις νόμου, ὁρίζοντος τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ὁ διάδοχος κηρύσσεται ἐνήλιξ.»

Ἀλλ' ἡ πρωθυπουργικὴ ἐφημερὶς ἔγραψεν ὅτι νομοθετικῶς θὰ κανονισθῶσι τὰ τῆς *ἑορτῆς* καὶ οὐχὶ τὰ τῆς *ἐνηλικιότητος*. Ἄλλως κατὰ τὸν νόμον πᾶς πατὴρ δύναται νὰ χειραφετήσῃ καὶ πρὸ τῆς ἐνηλικιότητος τὸ τέκνον του, ὅπερ καὶ εἰς τὸν στρατὸν δύναται νὰ καταταχθῇ ὡς ἐθελοντὴς ὅταν συνεπλήρωσε τὸ 18ον ἔτος!

Κατὰ τοὺς ἀκριβῶς λοιπὸν μεμυημένους: «Εἰς τὰς ἐπὶ τῇ ἐνηλικιότητι τοῦ διαδόχου ἑορτάς, αἵτινες προμηνύονται λαμπραί, θὰ παραστῶσιν ἐκτὸς τῶν δημάρχων, τῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ τῶν σωματαρχῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ οἱ νομάρχαι. Τὴν 1 Δεκεμβρίου, ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἑορτῶν. θὰ ψαλῇ δοξολογία ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ, μεθ' ἣν ὁ διάδοχος θὰ ὀμόσῃ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου τὸν ὅρκον τοῦ ἕλληνος πολίτου. Τὸ πρακτικὸν τῆς ὁρκωμοσίας θὰ συνυπογράψωσιν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πρωθυπουργός. Μετὰ τὴν δοξολογίαν ὁ διάδοχος θὰ δεχθῇ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ θρόνου ἐν τοῖς Ἀνακτόροις τὰς ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει αὐτοῦ συγχαρητηρίους εὐχάς. Τὴν πρώτην ἑσπέραν τῶν ἑορτῶν θὰ παρατεθῇ ἐν τοῖς ἀνακτόροις γεῦμα εἰς τοὺς ὑπουργούς, τὸ διπλωματικὸν σῶμα καὶ τὰς ἀνωτέρας ἀρχάς, τὴν δευτέραν γεῦμα εἰς τοὺς δημάρχους, τὴν τρίτην εἰς τοὺς σωματάρχας καὶ τοὺς ἐν Ἀθήναις ἀνωτέρους ἀξιωματικοὺς καὶ τὴν ἑπομένην εἰς τοὺς λοιποὺς προσκεκλημένους. Ἐκτὸς τῶν γευμάτων θὰ δοθῶσι καὶ δύο ἢ τρεῖς χοροί, καθ' οὓς πλεῖστοι θὰ παραστῶσι. Πιθανὸν δὲ εἶνε, ἐὰν ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέψῃ, ὅτι θὰ παρατεθῶσιν, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ διαδόχου, δημόσιαι πανδαισίαι, πρὸς ἑστίασιν τοῦ λαοῦ. Μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν αὐτοῦ, ὁ διάδοχος θέλει ἀναλάβει ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ συντάγματι τοῦ πεζικοῦ, εἰς τὴν δύναμίν τοῦ ὁποίου ἀνήκει».

Καὶ πάντα μὲν ταῦτα καλὰ καὶ κατάλληλα, εὐχῆς ὅμως ἔργον ἤθελεν εἶναι ἂν ἔλλειπον αἱ *δημόσιαι πανδεσίαι*... Τί τὰ θέλετε!.. λαὸς τρώγων δι' ἐξόδων ἄλλων εἶνε λαὸς ἀνάξιος ἐλευθερίας· φέρει τύπον δουλοπαροίκων, καὶ παρέχει στοιχεῖα μέλλοντος ὄχλου παραχωρήσαντος πᾶν δικαίωμα ἀντὶ *ἄρτου καὶ ἐκποδορμῶν!*

Τέσσαρες παραστάσεις θὰ δοθῶσιν ἐν τῷ θεάτρῳ πρὸς τιμὴν τοῦ διαδόχου. Ἡ πρώτη θὰ ἦναι εἰλημμένη ἐκ τῶν ἀρχαίων τραγῳδιῶν, ἡ δευτέρα θὰ ἔχῃ μεσαιωνικὴν ὑπόθεσιν, ἡ τρίτη θ' ἀνήκῃ εἰς τὴν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐποχὴν καὶ ἡ τετάρτη θὰ ὑποτίθεται κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821. Ὁ ἱματισμὸς δι' ὅλας τὰς παραστάσεις ταύτας παρηγγέλθη ἀπὸ τοῦδε, ἱκανώταται δὲ γυναῖκες τοῦ θεάτρου προσεκλήθησαν ἐνταῦθα ἐπὶ ἀδρᾷ ἀντιμισθίᾳ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ προσωπικοῦ. Τὴν διδασκαλίαν τῶν ὑποθέσεων τούτων ἀνέλαβεν ὁ δημοφιλέστατος ποιητὴς κ. Α. Ἀντωνιάδης καὶ ὁ ἐρασιτέχνης κ. Ἀντ. Βαρβέρης, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ τελευταῖος θὰ λάβῃ μέρος καὶ εἰς τὰς παραστάσεις». Εἰς μὲν τὸν κ. Ἀντωνιάδην εὐχόμεθα καλὴν ἐκλογὴν τῶν δραμάτων εἰς δὲ τὸν γνωστὸν καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίας φύσεως παραστάσεων κ. Βαρβέρην ἱκανὴν μελέτην αὐτῶν.

Ο ΝΥΜΦΙΚΟΣ ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ

ΠΟΛΩΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΗΣ

ΑΝΝΗΣ ΝΑΡΚΒΑΣΚΑΣ

(Συνέχεια· ἴδε σελ. 510)

Καὶ ὅμως, ἂν ἡ περίστασις ἐκείνη παρουσιάζετο, κυρία κόμησσα, θὰ μὲ ἐβλέπετε μὲ φορέματα ὀλιγώτερον δύσαρεστα. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἔθετο τὸν μανδύαν του ἐπὶ τῶν νώτων, ἔλαβε τὸ κιβωτίον τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τὴν ῥάβδον του καὶ ἀνεχώρησε.— Ἐ! τί λέγετε; Δὲν ἦτο μία εὐχάριστος συνάντησις; μία σκηνὴ ἐκ τῶν τοῦ Βάλτερ Σκώτ; Τί ὡραῖαι σελίδες ἠδύναντο μὲ αὐτὴν νὰ γραφῶσι! —Μία εὐγενὴς κυρία, θελκτικὴ καὶ ἀρέσκουσα, μόνη, μεθ' ἑνὸς μονάχοῦ, οὐτινος ἡ εὐγενὴς φυσιογνωμία, ἡ νεότης καὶ τὸ πῦρ τῶν βλεμμάτων μαρτυροῦσιν ὅτι ἐπλάσθη ὅπως γείνῃ ἥρως, καὶ οὐχὶ νὰ ταφῇ ἐν τῇ σιγῇ ἑνὸς μοναστηρίου: ὅτι ἐπλάσθη ὅπως πάλλῃ τὸ ξίφος, καὶ οὐχὶ ὅπως τείνῃ τὴν χεῖρα ζητῶν ἐλεημοσύνην. — Εἶναι ἀληθές, ἀπήντησαν γελῶντες οἱ παρεστῶτες.

Τὸ *οὗτος* ἔθετο τέρμα εἰς τὴν διήγησιν τῆς κυρίας Λαύρας, καὶ ἡ Ἀνιέλα δὲν ἠσθάνετο τὸ θάρρος ὅπως παρακαλέσῃ τὸν πατέρα της νὰ ἀνακοινώσῃ αὐτῇ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ζδισλάου. Ὁ Ροζέδσκης εἶχε μεταθῇ εἰς τὸ σπουδαστήριόν του ὅπως ἀναγνώσῃ αὐτὴν ἐν ἀνέσει· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἀφοῦ τὴν ἀνέγνωσε δὲν ἐπανῆλθε ἵνα ἀνακοινώσῃ τὸ περιεχόμενον εἰς τὴν θυγατέρα του, ἡμεῖς, ὅπως μάθωμεν τί συνέβη, ἂς ὀπισθοχωρήσωμεν ἀχρὶ τῆς ἐπιούσης τῆς εἰς Βιελάνην ἐκδρομῆς τοῦ Ζδισλάου.

Ἐπανελθὼν οὗτος εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀφοῦ κατὰ τὴν συνήθειαν του ἀνέγνωσεν ὀλίγον, ἡτοιμάζετο νὰ μεταθῇ εἰς τὴν οἰκίαν Ροζέδσκη. Γνωρίσας τὴν προηγουμένην ἡμέραν τὴν καρδίαν τῆς Ἀνιέλας, ἠσθάνετο μεγαλειτέραν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν ἴδῃ...

— Τώρα, ἐνόησε τὸ, τώρα συνενοήθημεν· τώρα ἡ πολιτικὴ ἐκείνη ἀδιαφορία, ἥτις μὲ ἀπώθει σχεδόν, δὲν ὑπάρχει πλέον· τώρα τὰ θέλγητρά σης μοὶ φαίνονται περιβαλλόμενα ὑπὸ θείας αἴγλης. Ὁ Φρὰ Καζιμίρος ἤνοιξεν ἡμῶν τοὺς ὀφθαλμούς.

Καὶ ταῦτα διανοούμενος ἑτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ, ὅτε εἰσελθὼν κλητήρ τις τὴν προσεκόλλησε νὰ μεταθῇ ἀρέσως εἰς τὴν ἀντιπρόσθυρον. Ὁ Ζδισλαῦος ὑπήκουσε προθύμως εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην καὶ ἔδραμεν εἰς τὸ Δημαρχεῖον, ὅπου εὗρε πολλοὺς χωροφύλακας περιμένοντας, οἵτινες προσκαλέσαντες αὐτὸν νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ, τὸν ὡδήγησαν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Καρμηλιτῶν τοῦ Λέζνου, χωρὶς νὰ τῷ ἐπιτρέψωσιν τὴν ἐλαχίστην νὰ ζητήσῃ ἐξήγησιν. Ὑπῆρχε δὲ πράγματι ἀπομεμακρυσμένον τι κελλίον κενόν, ὅπερ περιέμενε μάρτυρας ἱεροῦ ἀγῶνος. Ὁ Ζδισλαῦος ἐκλείσθη εἰς τὸ κελλίον ἐκεῖνο. Ἦτο δὲ τοῦτο στενόχωρον, φωτιζόμενον ἄνωθεν, ὅπου ὑπῆρχε μικρὸν παράθυρον, περφαγμένον διὰ πυκνῶν καὶ παχειῶν σιδηρῶν ῥάβδων, ὥστε ἀσθενέστατον φῶς ἠδύνατο δι' αὐτοῦ νὰ εἰσδύσῃ. Ἐν ἀχυροστρῶμα, μία τράπεζα καὶ μία ἐφθαρμένη ἕδρα, πρὸς δὲ καὶ ἓν ποτήριον καὶ ἓν πινάκιον πήλινον, ἦσαν τὰ μόνα ἐπίπλα καὶ σκεύη τοῦ κελλίου ἐκείνου. Οἱ τοῖχοι ἦσαν κεκαλυμμένοι ὑπὸ ἐρμέτρων καὶ πεζῶν συνθέσεων, μνημείων, ἅτινα κατέλιπον ἐκεῖ οἱ προηγουμένως ἐν αὐτῷ ἕνεκα ὁμοίου ἐγκλήματος κλεισθέντες δυστυχεῖς. Ἡ ἀπομόνωσις, ὁ πόθος τῶν φίλων, ἡ σιγή, τὸ ἀσθενὲς τῆς ἡμέρας φῶς καὶ αἱ μακρότατοι νύκτες, ἦσαν ἡ βάσανος, ἣν ἐπέβαλλον εἰς τὰ θύματα τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς βαρβαρότητος, ὅπως ἀποσπάσωσιν ἀπ' αὐτῶν ὁμολογίαν ἐγκλημάτων, ἅτινα οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι δὲν εἶχον διαπράξει καὶ φθάνουν ἐπιτύχωσι παρὰ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς τὴν ἐπδοκιμασίαν τῶν αὐθαιρέτων καθειρξεων. Ἐκεῖ ἄνθρωποι διακεκριμένοι, ὑψηλὰ κατέχοντες πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ ἀξιώματα, δὲν ἠσχύνοντο, δι' ἀπειλῶν καὶ βιάιοπραγιῶν, νὰ ἀποσπῶσι ψευδεῖς διαδόσεις, ὅπως ἀποκτήσωσι τίτλον ἐπὶ τῆς τῶν ἀνωτέρων αὐτῶν εὐνοίας. Ἐκεῖ πολλοὶ δυστυχεῖς ἔθηκαν πέρας εἰς τὰ δεινά των αὐτόχτονήσαντες. Πολλὰ θύματα ὑπέκυψαν εἰς τὰς στερήσεις, εἰς τὰς βασάνους, εἰς τὰ δεινά. Ἠμέλανεῖς, ἐπὶ εὐτελοῦς ἀχυροστρώματος, ἀντὶ νὰ ἔχωσι τὴν παρηγορίαν τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, ἀπέθνησκον βλέποντες ἐνώπιόν των τοὺς δημίους, καὶ τὸν τελευταῖον ἐξέπεμπον στεναγμὸν ἐν μέσῳ θρήνων καὶ λυσσωδῶν ἀρῶν.

Κληρονομία δακρύων καὶ ἀρῶν ἦτο λοιπὸν τὸ εἰς τὸν Ζδισλαῦον τυχὸν κελλίον. Καίτοι ἦτο ἔνοχος μόνον πατριωτικῶν πόθων, ἡ τύχη του ὅμως ἦτο ἐπίσης καὶ ἡ τῶν προκατόχων του φοβερά. Ἔχων θερμὴν τὴν φαντασίαν, συνειθισμένος εἰς βίον ἐνεργητικὸν καὶ δραστήριον, ἐνόμιζεν ὅτι τὰ λεπτὰ, ἦσαν ἔτη καὶ αἱ ὧραι αἰῶνες. Ὁσάκις ὁ δεσμοφύλαξ ἔσυρε τὸν μοχλόν, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸ κελλίον του, ὁ δυστυχὴς νέος ἠσθάνετο τὴν καρδίαν του πάλλουσαν ἐξ εὐχαριστήσεως, διότι θὰ ἠδύνατο νὰ ἴδῃ ἄνθρωπον ζῶντα, καὶ προσεπάθει νὰ κρατήσῃ αὐτὸν ὅσῳ ἦτο δυνατὸν περισσότερον. Μετὰ τὸν τρίτον μῆνα ἀπὸ τῆς φυλακίσεώς του, ἤρξατο ἐγκαρτερῶν ὀλίγον. Ἐπιθάσευσε δύο μῦς, ἔπλεκε δίκτυα διὰ τὰ τέκνα τοῦ δεσμοφύλακος, ἔψαλλεν ὕμνους καὶ συνέθετεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀνιέλας· ἡ δὲ ἐλπὶς ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ ἠλευθεροῦτο ἐνίοτε ἀπεδίωκε τὰς ῥυτίδας, ἃς ἡ συμφορὰ εἶχεν ἀποτυπώσει πρωΐως ἐπὶ τοῦ μετώπου του. Ἐσπέραν τινὰ ἀπεσπάσθη ἐκ τῶν ρεμβασμῶν του ὑπὸ ἐκτάκτου κρότου. Ἔτεινε τὸ οὖς καὶ ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε μεμακρυσμένον κτύπον σφύρας. Ἡ καρδία του ἤρχισε νὰ πάλλῃ. Ἐγερθεὶς ἔτρεχεν ἐν τῷ κελλείῳ του καὶ ἐρρίπτετο κατὰ τοῦ τοίχου, ὃν ἤκουε κτυπώμενον!

— Ἔρχονται νὰ μὲ ἐλευθερώσωσιν! Οἴμοι! καὶ ποῖος ἠξεύρει ὅτι εἶμαι ἐδῶ

ΝΥΚΤΕΣ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

θ Ὀκτωβρίου

Μὲ τὰ ξηρὰ φύλλα τοῦ εἰσέβαλε τὸ μελαγχολικὸν φθινόπωρον. Μολυβδόχροα νέφη ἐκάλυψαν τὸν οὐρανόν. Τὰ δένδρα φυλλορροοῦσι, καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων των ἀποσπώμενα τὰ φύλλα στρωννύουσι τὴν γῆν. Ἦλθε καὶ παρῆλθε τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος, ἡ νεότης καὶ ἡ ἀκμὴ τῆς φύσεως. Προάγγελος τοῦ γήρατος τὸ φθινόπωρον σημειοῖ τὴν πένθιμον ἔλευσίν του διὰ τῶν πρώτων ἰχνῶν τῆς παρακμῆς. Ὅσοι ἐθαυμάσατε ὡραίαν γυναῖκα, ὅσοι παρηκολουθήσατε τὴν κάλυκα τῆς νεότητός της, διανοιγεῖσαν εἰς ἀκμαῖον ἄνθος, καὶ παρέστητε εἰς τὴν ἀρχομένην τὴν μόλις διαφαινομένην ἐξάνθησιν ἔχετε πρόχειρον τὴν εἰκόνα τῆς φύσεως. Παρθένος κατὰ τὸ ἔαρ, ἀποβαίνει γυνὴ τοὺς γονίμους μῆνας τῆς συγκομιδῆς. Κατὰ τὸ φθινόπωρον τῆς ζωῆς της διατηρεῖ ἔτι τοῦ ἀρχικοῦ κάλλους τὴν λαμπηδόνα· ἀλλ' ἰδέτε προσεκτικώτερον . . . Ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐσημειώθησαν πόρρωθεν οἱ ἀπαίσιοι πρόδρομοι τοῦ χειμῶνος. Χιονοστιβάδες δὲν ἐκάλυψαν ἔτι τὰς κορυφάς, πυκνοῦνται ὅμως εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Τῆς φύσεως οἱ ἀδυσώπητοι νόμοι θὰ λειτουργήσωσιν ἀμειλίκτως. Γοργῶς καταφθάνει ὁ νεκροθάπτης τοῦ ζῴου καὶ τοῦ κάλλους. Χιόνων στρώματα θὰ καλύψωσι, τὴν στίλβουσαν καταμαύρον κόμην. Ἱερόσυλε χειμών! Τὸ λευκόν σου ἔνδυμα εἰκονίζει τὴν ἁγνότητα· ἀλλ' ὅταν καλύψῃς τὴν ὡραίαν ἐκείνην κεφαλήν, ὅταν μιάνῃς τὸν στιλπνὸν γαγάτην τῶν τριχῶν της, τότε τῆς ἁγνότητος τὸ ἄσπιλον χρῶμα θ' ἀπόδῃ βέβηλον . . . Τοῦ προσώπου τὰ ῥόδα θὰ μαράνῃ ὁ βορρᾶς· ὀμίχλη θὰ σκοτίσῃ τὴν ἀστραπὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὁ δὲ πάγος θὰ νεκρώσῃ τοὺς πόθους . . . Οἰχεται πᾶς ἐνθουσιασμός. Τὰ ὄνειρα ἀπέθανον, ἡ ἔμπνευσις ἀπέπτη, καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ποίησις τῆς ζωῆς, ἡ διὰ πτερύγων χρυσῶν, ἀποπτιλουμένων ἤδη, πτερῶσασα τὴν φαντασίαν, καὶ φαιδρύνασα τοὺς γλυκεῖς τῆς νεότητος ῥεμβασμούς.

Εἰς τὸ ὀρεινὸν χωρίδιον ὅπου θὰ διέλθω τὴν χειμερινὴν περίοδον, τὸ ψύχος ἐπῆλθε πρωϊμώτερον. Ἡ ἑστία σπινθροβολεῖ. Ἐλάτης κορμὸς τρίζει ὑπὸ τὴν δύναμιν τῆς φλογὸς καὶ φωτίζει τὸ δωμάτιόν μου. Ἀπενίζω μετὰ στοργῆς πρὸς τὰ ὀλίγα βιβλία μου, τοὺς νεκροὺς τούτους φίλους, εἰς ὧν τὴν ἐκλεκτὴν συναναστροφὴν θὰ εὑτυρήσω ἀπερισπάστως. Ἤθελον νὰ λησμονήσω τοὺς ζῶντας, ἀλλ' αἰσθάνομαι ὅτι μοὶ εἶναι ἀδύνατον. Ἐὰν ἠδυνάμην νὰ ἀπονεκρώσω τὴν καρδίαν . . . θὰ ἠδυνάμην καὶ νὰ λησμονήσω ἐντελῶς. Διότι δὲν θὰ βλέπω, διότι δὲν θὰ λαλῶ· δὲν σημαίνει ὅτι δὲν θὰ ἔχω διάρκως πρὸ ἐμοῦ ὅλα τὰ ἀγαπητά πρόσωπα, ἅτινα ποθῶ καὶ ὅμως φεύγω. Ἡ ἀπουσία των ὀξύνει τοῦ νοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Μακρὰν ἀπὸ τῆς κοινωνίας δὲν δύναμαι νὰ ἐλπίζω ὅτι ἡ θανατηφόρος νόσος τοῦ κόρου θὰ κατακλύσῃ τὴν ψυχήν μου, καὶ διὰ τῆς ἀπολαύσεως θὰ νεκρώσῃ τοὺς πόθους· ἀμβλύνουσα τὴν αἰσθησιν. Ὑπερχαμαὶ ἐντρυφήματα ὑπέρτατα ἠθικά, καθ' ὧν οὐδὲν ἰσχύει ὁ κόρος. Ἡ ἀπουσία, ἐὰν δὲν πρόκηται νὰ ἦναι πολὺ μακρά, δὲν εἶναι ἀλεξιφάρμακον. Ἀποβαίνει μᾶλλον καλὸς ἀγωγὸς ὑποφόρων καὶ ἐξάπτων τὸ πάθος. Ἀλλοιμονον ἐὰν ὁ κεραυνάγωγὸς δὲν ἦναι τέλειος . . . ἀντὶ νὰ ἀπομακρύνῃ, θὰ ἕλξῃ τὸ πῦρ, ὁ δὲ φυγὰς τῶν κεραυνῶν θὰ συναντήσῃ τὸν θάνατον ἐκεῖ, ὅπου ἤλπισε νὰ τὸν ἀποφύγῃ.

Κάθημαι παρὰ τὴν ἑστίαν μου, καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς φλεγομένης ἐλάτης περιῴδαι ν' ἀναγνώσω. Ἀδύνατον. Ὁ νοῦς μου πλανᾶται. Μόλις εἶναι ἡ ἑνάτη τῆς νυκτός, καὶ ἤδη οὐδεὶς ἀγρυπνεῖ εἰς τὴν χωρίδιον. Ὁ ἀγαθὸς ἀγρότης, ὃν προσέλαβον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου ῥέγχει εἰς τὸ γειτονικὸν δωμάτιον. Εἶμαι κατάμονος, καὶ ἐντοῦτοις οὐδέποτε διέτριψα εἰς μείζονα καὶ μᾶλλον θορυβώδη συναναστροφήν. Τὸ εὐτύχημα νὰ ἦναί τις μόνος, νομίζω ὅτι δὲν ἐδόθη εἰς τὸν ἄνθρωπον. Εἰς τοῦ ὄρους τὴν κορυφήν, εἰς τοῦ δάσους τὸ βάθος, εἰς τὰ νέφη ἐπὶ τοῦ ἀεροστάτου, εἰς τοῦ ἀχανοῦς ὠκεανοῦ τὴν ἔκτασιν ἐπὶ λεπτῆς σανίδος, οὐδέποτε εἶναι μόνος ὁ ἄνθρωπος. Ἐὰν κοιμᾶται, δὲν κοιμῶνται οἱ πόνοι του. Ἐὰν ἀγρυπνῇ, ἀγρυπνοῦσι μετ' αὐτοῦ οἱ στόχασμοί, τὰ πάθη, οἱ πόθοι, τόσοι ἄλλοι ἀκοίμητοι συνοδῖται. Ἐντὸς τοῦ φερέτρου του, καὶ ὅταν προσφύγῃ εἰς τὸ ἄσυλον τοῦ τάφου, ἐκεῖ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι μόνος. Τοῦ ἰοβόλου ἑρπετοῦ ἡ γλῶσσα, μελισταγὴς πρὸ τῆς φαρμακερᾶς γλώσσης τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ σκώληκος ὁ νυγμὸς φθείρει βροτέας τὸ σῶμα· ἀλλ' ὁ ἀκάθαρτος, ὁ ἀδηφάγος ἐσμός, οὔτε αἰσθητὸς οὔτε ὀχληρὸς ἀποβαίνει. Ἡ αἴσθησις δὲν κεῖται εἰς τὸ φύραμα ἐκεῖνο τῶν νεύρων τῶν μυώνων καὶ τῶν ἱστῶν, οὗτινος καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος εἶναι γνώστόν. Εἰς τὸ ἀκατάληπτον πνεῦμα, τὸ ἄορατον καὶ ἀκατανόητον, ἐκεῖ καθεύδει ἡ αἴσθησις, ἐκεῖ ὁ διαρκὴς πόνος καὶ ἡ ἀκαρίαιος χαρά. Τὸ σῶμα κουφίζεται· ἀλλ' ἀκάθαρστος εἶναι ἡ ἀμορφος καὶ ἀσύλληπτος δύναμις τῆς ψυχῆς. Πελαγοδρομεῖ ἀκινδύνως, ἀκινδύνως ὑπερπηδᾷ τὰς φάραγγας καὶ τὰ ὄρη, ἐρευνᾷ τὰ βάθη τοῦ ὠκεανοῦ, εἰσδύει εἰς τὰς ὀπὰς τῆς γῆς, ἵπταται ὑπὲρ τὰ νέφη, καὶ ἐλευθέρα πλανᾶται εἰς τοὺς ἡλίους καὶ τοῦ ὑπερεώρατος. Αὐτὴ πάσχει καὶ χαίρει. Αὐτὴ τιμωρεῖ καὶ ἀμείβει, αὐτὴ ἀγωνᾷ καὶ μίσει, αὐτὴ συγχωρεῖ καὶ καταράται. Κατοικεῖ ἐν ἡμῖν καὶ ἐν τούτοις δὲν εἶναι κτῆμάμας. Ζωογονεῖ τὸ σῶμα, καὶ ἐν τούτοις δὲν τὸ ἐξουσιάζει. Διὰ μυστηρίου ἀνερμηνεύτου τὸ ἄϋλον καὶ ἡ ὕλη τεθαμμένος ζῶν; Οὐδείς! Ἴσως εἶναί τις τῶν δεσμωτῶν, ὅστις, ὅπως ἀποδιώξῃ τὴν ἄνιαν του, κτυπᾷ διά τινος σκληροῦ σώματος τὸν τοῖχον, ἢ θέλει νὰ κάμῃ θόρυβον . . .

Καὶ ταῦτα λέγων ἔπεσεν ἐπὶ τῆς ἑδρᾶς καὶ ἐστέναζεν. Τὴν ἐπιοῦσαν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἤκουσεν αὐθις τὸν αὐτὸν κρότον πλησιέστερον. Τὴν μεθεπομένην συνέβη τὸ αὐτό, καὶ ἡ τακτικὴ ἐκείνη ἐπανάληψις, καὶ ἡ προσεγγισις τοῦ κρότου ἔβαλλον εἰς ἀγωνίαν τὸν πτωχὸν Ζδισλαῦον, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ πλέον ἡσυχίαν. Τὴν τετάρτην ἑσπέραν, κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἤκουσε τὸν αὐτὸν τῶν προηγουμένων ἡμερῶν κρότον, ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην πλησιέστερον ἔτι, ὀπισθεν αὐτοῦ τοῦ τοίχου τοῦ κελλίου του. Ἀίφνης εἶδε πίπτοντα ἕνα λίθον ἐκεῖθεν ἐκ τοῦ κάτω μέρους τοῦ τοίχου. Τὸν πρῶτον ἠκολούθησε καὶ δεύτερος καὶ τρίτος, καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὁ Ζδισλαῦος ἀπεσύρθη εἰς τὴν γωνίαν τοῦ κελλείου καὶ ἔβλεπεν ἐκπληκτος. Τὸ ῥῆγμα βαθμηδὸν ηὐρύνετο, καὶ ὅτε ἔγεινεν ἀρκούντως εὐρὺ ὅπως διέλθῃ δι' αὐτοῦ ἄνθρωπος, εἰς πράγματι εἰσῆλθε δι' αὐτοῦ εἰς τὸ κελλίον. . . Ἦτο ἱερεύς.

— Πάντοδύναμε Θεέ! ἀνεβόησεν ὁ Ζδισλαῦος . . . Σύ, Καζιμίρε!

Οἱ δύο φίλοι ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων καὶ ἐσφίγγοντο κατασπαζόμενοι καὶ θρηνοῦντες. Ἀφοῦ δὲ κατεπραύνθη ἡ πρώτη αὕτη συγκίνησις, ὁ Καζιμίρος εἶπεν·

— Ἔστω, Ζδισλαῦέ μου, δόξα εἰς Ἐκεῖνον—καὶ ὕψωσε τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν—εἰς Ἐκεῖνον, ὅστις με ὡδήγησεν εἰς σέ. Ἔχεις χρείαν θάρρους· ἐμπιστεύθητε εἰς τὴν φιλίαν μου. Θὰ σοὶ παράσχω τὰ μέσα ὅπως ἀντιστῆς εἰς τὴν θλιβερὰν τύχην σου. Ὅπως τρέφησαι καλλίτερον, σοὶ ἔφερον τυρόν, καρποὺς καὶ οἶνον. Ἀλλὰ σοὶ ἔφερον ἀκόμη καὶ τὰ πρὸς γραφὴν χρειώδη. Ἰδοὺ ἐδῶ χάρτης, μελανοδοχεῖον καὶ γραφίδες, σοὶ ἔφερον καὶ τινα βιβλία ὅπως διασκεδάζῃς.

— Ὦ; φίλε μου! ὦ, ἀδελφέ μου!—ἀπηντήσεν ὁ δεσμώτης—νομίζω ὅτι ὀνειρεύομαι; Σὲ ἐναγκαλίζομαι καὶ δὲν πιστεύω εἰς τὴν πραγματικότητα. Ἀλλὰ πῶς εἰσῆλθες ἐδῶ; Πῶς κατώρθωσες νὰ μάθῃς ὅτι ἤμην κεκλεισμένος εἰς τὸ κελλίον τοῦτο;

— Τώρα δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σοὶ τὰ διηγηθῶ. Θὰ τὰ μάθῃς ἄλλην ἡμέραν, διότι καθ' ἑκάστην, κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν, θὰ ἔρχωμαι. Σήμερον δὲν δύναμαι νὰ μείνω περισσότερον, διότι, ἂν παραταθῇ ἡ ἀπουσία μου, δύναται νὰ γεννήσῃ ὑποψίας εἰς τοὺς ἀνωτέρους μου· τώρα δὲ θὰ ἐπαπεύσεις βεβαίως ὅτι ἀνήκω εἰς τὴν ἐδῶ πλησίον μονὴν τῶν Καρμηλιτῶν.

— Ὦ Καζιμίρε! λάβε οἶκτον δι' ἐμὲ καὶ ἄφησε νὰ σφίγξω ὀλίγας στιγμὰς ἀκόμη τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου μου, τοῦ φίλου μου. Ὑπῆρξα τόσῳ πολὺν καιρὸν δυστυχὴς καὶ ἔρημος, ὥστε . . .

— Καίτοι λυποῦμαι πολὺ διὰ τοῦτο,

ἀπήντησεν ὁ μοναχός, πρέπει νὰ σὲ ἀφήσω. Ἡ σύνεσις τὸ ἐπιβάλλει. Ἀλλὰ μὴ ἀπελπίζου· αὔριον, κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, θὰ σὲ ἐπανίδω καὶ θὰ μείνω περισσότερον μετὰ σοῦ. Ἀφοῦ ἀναχωρήσω, θὲς ἐμπρὸς εἰς τὸ ῥῆγμα, τὸ ὁποῖον ἔκαμα, τὴν ἑδραν καὶ κλεῖσε τὸ μὲ ἐκείνας τὰς χονδρὰς πέτρας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ φαίνηται χάσμα.

Ὁποία μεταβολὴ ἐγένετο αἴφνης ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Ζδισλαύου! Ἐλησμόνησε τὸ δεσπόζον καὶ διάτρητον ἀχυρόστρωμά του, τοὺς ἀκαθάρτους τοίχους, τὸ ἀσθενὲς φῶς καὶ τὰ παχέα σίδηρα τῶν κιγκλίδων τοῦ παραθύρου. Ἐπήδα ἐκ τῆς χαρᾶς. Δὲν ἦτο πλέον μόνος ἐν τῷ κόσμῳ· θὰ ἔβλεπε φίλον ἐρχόμενον νὰ καθηται πλησίον του· θὰ ἐσφίγγε περιπαθέστατα τὴν χεῖρα του, θὰ συνδιελέγετο μετ' ἀνδρός, οὗτινος ἡ καρδία θὰ ἀντεπερίνετο εἰς τοὺς παλμοὺς τῆς ἰδικῆς του· θὰ εἶχε τέλος τινὰ εἰς ὃν νὰ διηγηται τὸ μακρὸν αὐτοῦ μαρτύριον.

Οἷοι λογισμοὶ κατῴκησαν ἐντὸς τοῦ κοίλου τοῦ κρανίου, ὅπου ὁ ἀσπαλαξ καθεύδει σήμερον! Ποῖαι λάμψεις πάθους καὶ ἔρωτος ἐξηκοντίσθησαν ἀπὸ τὰς ἐπιμήκεις αὐτὰς ὀπὰς τὰς ὑπὸ τὸ μέτωπον ἐκτεινομένας! Καὶ τὸ χάσμα αὐτό, ὅπερ διέκλασε ὀδόντων σειραὶ ὀπλίζουσιν; Ποῖα ψεύδη ἤρθρωσέ ποτες πρίους ὤμοσεν ὅρκους; ποίας ἔδωκεν ὑποσχέσεις, ποίους ἔβαλε γέλωτας, ποίους ἀπατηλοὺς στεναγμούς, ποῖον δηλητηριώδες μέλι ἐνέκλεισε, καὶ εἰς ποῖον βραδὺν καὶ ὀδυνηρὸν θάνατον κατεδίκασε τὸν ἄφρονα ὅστις ἀπλήστως ἐθήλασε χεῖλος πρὸς χεῖλος ἀπὸ τὴν θανατηφόρον, τὴν γλυκεῖαν, τὴν ἐπίβουλον καὶ ἐπίορκον αὐτὴν πηγήν! Ὁπόσον εἶναι φριχῶδες τὸ κενὸν τοῦτο, ἐφ' οὗ τὸ χῶμα ἔπηξε κατὰ μέσον τῶν ῥόδόντων! Ἐνέπνευσεν ἄλλοτε τὸν πόθον· συνήπασε διὰ τῆς εὐγλωττίας του, ἔθελξε διὰ τῆς γλυκύτητός του. Σιωπηλὸν εἶναι τώρα, χαῖνον, γυμνὸν τὴν ἀηδίαν καὶ τὴν φρίκην ἐμπνέον. Τί ἐγένετο ἡ πορφύρα τοῦ χείλους; τί ἔγεινε τὸ χεῖλος αὐτό; τί ἡ γλῶσσα ἐκείνη, ἡ καὶ ἀνέμους ἐπτόησε καὶ τῆς θαλάσσης ἔτι ἀσταθεστέρας; Τὴν πρώτην νύκτα τοῦ γάμου τῆς μετὰ τοῦ θανάτου, ὅτε κλίνη ὑπῆρξε τὸ χῶμα, καὶ σινδὼν τὸ σάβανον, εἴλυσε τὴν εἰς τὰς ὀπὰς τῆς γῆς ἐκδερεύουσαν ἔχιδναν . . . Πρωσήγγισε τὴν κεφαλὴν· ἐξέλεξε κατὰ προτίμησιν τὸ ἀλουργὸν ἐκεῖνο στόμα, ἐφ' οὗ ὁ θάνατος ἰδεῖν εἶχεν, ἵνα προσφθάσῃ νὰ ἀποτυπώσῃ τὴν πελιδνὴν καὶ ὀσσπυτλαν σφραγῖδά του. Διὰ τῆς διαίχμου γλώσσης της δηνοιξε τὰ χείλη. Ἔχωσε τὴν κεφαλὴν· ἔδηξε τὴν γλῶσσαν· ἀπεμύζησε τὸ χεῖλος καὶ αὐθωρεὶ ἡ ἔχιδνα ἀπέθανε δηλητηριασθεῖσα . . .

Ἡ ἐρημία καὶ ἡ σιωπὴ αὐξάνουσι τὴν ἀθυμίαν μου. Θέλω νὰ ἀποκόψω τὴν σειρὰν τῶν ζοφερῶν σκέψεων. Ἀλλ' ἀρά γε πράττει τις πάντοτε ὅ,τι θέλει; Κανοναρχοῦσι διαρκῶς εἰς τὰ ὦτα τῆς νεότητος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ὑποτάσσῃ τὰ πάντα εἰς τὸ λογικόν. Πρέπει; ἔστω. Ἀλλὰ τίς δύναται πάντοτε; . . . Καὶ ἐὰν δὲν δύναται, ἐὰν μὴ δυνάμενος δὲν πταίῃ, εἶναι ἄξιος τῆς Κολάσεως μετὰ θάνατον, καὶ τῶν σεμνοτύφων ἀποδοκιμασιῶν ὑποκριτικῆς κοινωνίας ὀργώσης πρὸς ὅ,τι θέλει νὰ ψέξῃ, καὶ φοβουμένης οὐχὶ ὅ,τι νομίζει ἄτοπον, ἀλλὰ τὸ σκάνδαλον καὶ τὸν θόρυβον . . .

Τὸ πῦρ τῆς ἑστίας μου ἀγγίζεται φθίνον· πόσον ἦτο ἀκμαῖον ἐν τῇ ἀρχῇ, πόσον μέτριον εἶναι ἤδη, καὶ πῶς ἐντελῶς θ' ἀποσβεσθῇ μετ' ὀλίγον. Ἐκ τοσούτου πυρὸς ἐλαχίστη τέφρα μόνον θὰ ὑπάρχῃ αὔριόν. . . Τὰ σπλάγχνα τῆς ἐλάτης, δίκην ἐλέγχου, κατέφαγε βραδέως ἡ φλόξ. Αἱ λάμψεις της εἶναι ἤδη ὠχρότεραι· οὔτε τρίζει, οὔτε σπινθῆρας σκορπίζει, οὔτε ὑψοῦται πλέον εἰς πυραμίδα ἑλικοειδῆ κατάφωτον καὶ ἀκτινοβόλον. Εἰς τὸ φθινόπωρον εἰσῆλθε καὶ τῆς ἑστίας μου τὸ πῦρ! Μετὰ μικρὸν θὰ σβεσθῇ, καὶ ὁ χειμὼν θὰ παγώσῃ τὴν θερμανθεῖσαν ἑστίαν, καὶ τοῦ ἀνέμου ἡ πνοὴ θὰ σκορπίσῃ τὴν καταλειφθεῖσαν σποδόν! Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἀποψύχεται βραδέως. Ὁμοιάζει τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὸ φθινόπωρον τοῦ βίου, καὶ βαδίζει πρὸς τὸν χειμῶνα. Μετὰ τὴν ψυχρὰν ἐποχήν, μετὰ τὸν βόρραν, μετὰ τοὺς ὑετοὺς καὶ τὰ κρύσταλλα ἀνατέλλει καὶ πάλιν διὰ τὴν φύσιν ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνοιξις. Ποῖον ὅμως εἶναι τὸ ἔαρ ἐκεῖνο, πρὸς ὃ θ' ἀτενίσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ὁ τὸν οὐδὸν τοῦ γήρατος καὶ τοῦ χειμῶνος πατήσας . . .

. . . . . .

Καιρὸς νὰ κοιμηθῶ. Ὁ οὐρανὸς εἶναι κελαινός. Δέξαι με, ἀγκάλη λυσιμέριμνος τοῦ ὕπνου, ὅπου δὲν θὰ συναντήσω τὴν ἀπάτην! Εἰς τὴν πίστιν σου ἐμπιστεύομαι . . . καὶ σὺ δὲν θὰ μὲ προδώσῃς . . .

(Ἕπεται συνέχεια)

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

Ἐπὶ τοῦτο τὸ στενόχωρο κελλὶ πυῶμαι κλει-
[σμένος
Τοῦ ἥλιου μιὰ ἀοῦνατη ἀχτῖνα μόνον μπαίνει,
Ὅσω ποὺ τὸ σκοτάδι τοῦ μονάχα νὰ μοῦ δεῖ-
[χνῃ,
Καὶ νὰ μπορῶ τὰ βάσανα 'ς τοὺς τοίχους νὰ
[διαβάζω
Ὅσαν ἐδῶ προτήτερα ἤρθανε ἀπὸ μένα.
Θρῆνοι καὶ μαῦροι στεναγμοὶ ὁλόγυρα ἀντη-
[χοῦνε,
Κ' εἶναι δροσιὰ τὰ δάκρυα 'ς τὴν Κόλασι τοῦτη,
Πσῦ, ὦιμέ! μ' ἐφέρανε νὰ κλαίω νύχτα-μέρα
Τὴν προδομένη ἄτιμα, πατρίδα μου κ' ἐκείνη
Τὴν κόρη, ὁποῦ ἄγγελος ἦταν καὶ 'ς τῆς καρ-
[διᾶς μου
Τὴ μαύρη λύπη ἀνάσασι ἀπ' τὸ Θεὸ ζελμένη!
Μὰ δὲν ἔχω παράπονο κι' ἐλευθερὶὰ δὲν θέλω.
Ἐδῶ ἂς μείνω αἰώνια. Φθάνει τὰ βάσανά μου
Εἰς τὴν ἀγαπημένη μου νὰ φέρουν εὐτυχία.
Γι' αὐτή, γιὰ τὴν πατρίδα μου ὅλα τὰ ὑπο-
[φέρνω,
Καὶ θῦμα ἂν χρειάζεται, ἂν ὁ Θεὸς τὸ θέλῃ,
Σ' τὸ θάνατο χαρούμενος θὰ τρέξῃ ὁ Ζδισλαῦος.
Μὰ μιὰν ἡμέρα ἂν μπόρουνα τῆς ἅλυσες νὰ
[σπάσω,
Καὶ τῆς ἀγαπημένης μου τὴν ὄψι νὰ ἰδῶ πάλι,
Ἐκδίκησι, Ἀνιέλα μου, ἡ φοβερὴ ὀργή μου
Θὰ ἔκανε γιὰ σένανε καὶ γιὰ τὴν Πολωνία.

ΜΕΤΑ ΒΑΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΨΙΛΗΣ Ἢ ΑΝΕΥ ΑΥΤΩΝ;

«Οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὰν ἥλιον» εἶπεν ἀρχαῖος φιλόσοφος. Πολλὰ λοιπὸν φαίνονται καὶ ἐμφανίζονται καινά, ἐνῷ εἶναι παλαιά. Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὸν ἀξιότιμον κ. Ἰσ. Σκυλίτσην, ὅστις ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του, πῶς τόσον προφανὲς πρᾶγμα οἷον τὸ περιττὸν τῆς βαρείας καὶ ψιλῆς, δὲν παρετηρήθη πρὸ πολλοῦ. Ἐν ταύτοις, τἀληθὲς εἶναι, ὅτι παρετηρήθη καὶ διὰ μακρῶν ἐξετέθη. Ἔπραξε δὲ τοῦτο ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς Adalb. Meingast κατὰ τὸ ἔτος 1880 ἐκδοὺς πραγματείαν ἐπιγραφομένην Ueber das Wesen des griechischen Accentes und seine Bezeichnung, ἐν Klagenfurt.

Δὲν ἠξεύρω, ἐπειδὴ μόνον ἐκ τῆς ἐν τῷ «Αἰῶνι» δημοσιευθείσης περιλήψεως ἔμαθον τὴν γνώμην τοῦ ἀξιοτίμου κ. Σκυλίτση, ἂν καὶ ἐπιστημονικῶς ἐξήτασε τὸ ζήτημα, ἢ ἂν ὡς λόγους κατὰ τῆς χρήσεως ταύτης ἔφερε μόνον τὴν εὐκολίαν. Ἀλλ' ὁ κ. Meingast ἐν τούτῳ τῷ βιβλιαριδίῳ καὶ ἐπιστημονικῶς ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι καὶ ἡ βαρεῖα κακῶς γράφεται καὶ ἡ ψιλὴ, ἀπαιτεῖ λοιπὸν τὴν ἀποπομπὴν ἀμφοτέρων. Τοὺς λόγους πάντας οὓς ἐκθέτει δὲν θέλω νὰ ἐπαναλάβω ἐνταῦθα. Ἀρκεῖ νὰ μνημονεύσω μόνον, ὅτι στηρίζεται πρῶτον ἐπὶ τῆς ἐλαττωματικῆς περὶ τούτων διδασκαλίας τῶν παλαιῶν γραμματικῶν, ἀπαιτούντων συγχρόνως, ἵνα καὶ λέξεις οἱασδήποτε σημασίας προφέρωνται βαρυτόνως τ. ἔ. σχεδὸν ἀτόνως, π. χ. *καλὸς καὶ σοφὸς καὶ σεμνὸς καὶ ἀγαθὸς καὶ εὐσεβὴς ἀνὴρ ἐμοὶ συνδραμὼν διελέχθη*, καὶ λέξεις ἀσθενεστάτης σημασίας, ἐγκλιτικαί, λαμβάνουσι πολλάκις τὸν ὀξὺν τόνον, π. χ. «*εἴ πέρ τίς σέ μοι φησὶ ποτε*», «*ἢ νύ σέ που θεὸς ἔσχεν*» κτλ. Δεύτερον στηρίζεται ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ καθολικὴ χρῆσις τῶν σημείων τούτων εἶναι χρόνων σφόδρα μεταγενεστέρων, διότι, ὅτ' ἐν τοῖς πρώτοις χριστιανικοῖς αἰῶσι δὲν μεταχειρίζοντο αὐτά, μαρτυροῦσι τὰ παλαιότερα τοῦ 7 αἰῶνος χειρόγραφα, ἅτινα ὡς γνωστὸν δὲν φέρουσι τόνον. Καὶ ὅτι οἱ μετεχειρίζοντο αὐτὰ τὰ ἔγραφον οὐχί, ὅπως ἄλλοι τε καὶ ὁ Kühner λέγουσιν, χάριν τῶν ξένων τῶν ἐκμανθανόντων τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν· ἐπιφαίνεται συγκατάβασιν, ἤτοι νὰ μεταβάλῃ καὶ καταστήσῃ δυσμάθητον καὶ δύσχρηστον τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, οὐδὲν ἔθνος τοῦ κόσμου κατηλθεν, ἥκιστα δὲ πάντων οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ βαρβάρους ὀνομάζοντες καὶ καταφρονοῦντες πάντας τοὺς ἀλλογλώσσους, ἀλλὰ χάριν τῆς ὀρθῆς ἀναγνώσεως καὶ κατανοήσεως τῶν Ὁμηρικῶν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ποιημάτων. Τούτου δὲ ἕνεκα καὶ πάντα τὰ περὶ τοῦ τονισμοῦ παραδείγματα ἐκ τοῖς ἔργοις τῶν Γραμματικῶν εἶναι εἰλημμένα ἐκ τῶν ποιητῶν· καὶ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ Ὁμήρου, οὐχὶ δὲ ἐκ τῆς τότε ζώσης ἑλληνικῆς γλώσσης. Ὅτι δὲ τὰ σημεῖα τῆς τε βαρείας καὶ τῆς ψιλῆς εἶναι σημεῖα χρησιμεύοντα ἴσως τότε, ὅτε καὶ αἱ λέξεις δὲν ἐχωρίζοντο ἀπ' ἀλλήλων ἐπαρκῶς καὶ ἡ ἀνάγνωσις καὶ κατάληψις καθόλου δυσχερεστέρα, σήμερον δ' ὅμως εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν περιττὰ καὶ δὴ ἀπόβλητα.

Τελευτῶν δὲ προτείνει, ὅπως ἡ μὲν δασεῖα διατηρηθῇ, ἡ δὲ ψιλὴ παραλείπηται, ἀντὶ δὲ τῆς βαρείας, ἥτις πολλάκις μὲν ὀρθῶς σημαίνει τὴν ἐξασθένησιν, τὴν κοίμισιν τοῦ τόνου ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ τῆς ὅλης προτάσεως, πολλάκις δ' ὅμως καὶ ἄτοπα καὶ ἀδύνατα παρίστᾳ, νὰ τίθηται ἡ ὀξεῖα, τ. ἔ. ὁ τόνος ὁ ἀνήκων ἑκάστῃ λέξει ἰδιαιτέρως.

Ταῦτα προέτεινεν ὁ Meingast πρὸ ἐξετάσεως, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπείσθη οὐδ' ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ σημειωτέον, ὅτι τὸ σύστημα αὐτοῦ εἶναι ὀρθότερον ἢ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Σκυλίτση· ἐπειδὴ ἂν ἐν τοῖς τυπογραφείοις ἡ ἐργασία καθίσταται διὰ τῶν προτάσεων αὐτοῦ ἁπλουστέρα καὶ δὴ παχυτέρα, ἐν τοῖς σχολείοις φροντῶ ὅτι θ' ἀποβῇ δυσκολωτέρα· τοὐλάχιστον ἐγὼ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ παῖδες θὰ τονίζωσιν ἐσφαλμένως τὰς πολλὰς ἀτόνους λέξεις τῆς προτάσεως, θὰ συγχυθῶσι δὲ μέχιστον μανθάνοντες μὲν ὅτι ἄτονα (ἐν τῇ γραφῇ δηλ. καὶ ἐν τῇ προφορᾷ) εἶναι βραχύτατα, τινες καὶ ἀσθενοῦς σημασίας λέξεις (ὡς, ἡ, ὁ, οἱ, αἱ, ἐκ, ἐν, εἰ, κτλ.), βλέποντες δ' ἔπειτα τὰς πλείστας λέξεις τῶν προτάσεων ἀτόνους· πρόσθες τούτοις ὅτι αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι *ἥ οἱ αἱ* θὰ συγχέωνται τότε μετὰ τῶν ἄρθρων, ὥστε ἡ κατάληψις θὰ ἀποβῇ πολλάκις δυσχερὴς εἰς τοὺς ἀπειροτέρους, π. χ. *ἡ θάλασσα, ἡ ἀπὸ τῆς Συρίας μέχρι . . . ἐκτείνεται, ὀνομάζεται*, . . . κτ.

Ὁἷοσθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι τοιοῦτον σύστημα γινόμενον αἴτιον παρανοήσεων εἶναι πολὺ ὑποδεέστερον τοῦ Meingast, οὐ τὸ σύστημα τῷ ὄντι οὐδεμίαν παρέχει δυσκολίαν ἢ λαβὴν πρὸς παρανόησιν. Καὶ ὅμως δὲν ἔγινεν ἀποδεκτόν, διατί; διότι δεσμεύει ἡ παλαιὰ χρῆσις· μήπως ἡ ἐπὶ τοῦ ἰ τῶν Εὐρωπαίων στιγμὴ ἔχει λόγον τινά, καὶ ὅμως τίθεται καὶ τυποῦται τακτικώτατα;

Ἀλλ' ἂν μὴ σφάλλωμαι, τὸ ζήτημα δὲν εἶναι τοιοῦτον ὁποῖον ἔθηκεν αὐτὸ ὁ ἀξιότιμος κ. Σκυλίτσης, ἤτοι τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ζήτημα εὐκολίας ἢ δυσκολίας τῶν συγγραφέων ἢ τυπογράφων ἢ μαθητῶν ἢ διδασκάλων, ἀλλὰ ζήτημα ἱστορικόν, ζήτημα ἑνώσεως ἢ διασπασμοῦ τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς γλώσσης. Διὰ τίνας λόγους ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ μὴ ἐγείρωμεν δωρεὰν καὶ ἄνευ ἀνάγκης τεχνητὰ διαχωρίσματα μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας γραφομένης γλώσσης, ἠξεύρει ὁ κ. Σκυλίτσης εἴπερ τις καὶ ἄλλος,

---

Βεβαίως οἱ στίχοι οὗτοι, ὑπὸ τὴν ποιητικὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενοι, εἶναι καὶ τοῦ μετρίου κατώτεροι, ἀλλ' ἀνεφέραμεν αὐτοὺς ὅπως δείξωμεν τὰ αἰσθήματα, ἅτινα ἐπρυτάνευον ἐν ταῖς τοιαύταις τοῦ ἀτυχοῦς νέου ποιητικαῖς συνθέσεσιν . . .

— Ἔλα ἐδῶ, τρέξε ἐγκόρα, ἐναγκαλίσου με, . . εἶπεν ἡμέραν τινὰ ὁ Καζιμίρος εἰσερχόμενος εἰς τὸ κελλίον τοῦ Ζδισλάου. Σοὶ φέρω ἀγαθὰς εἰδήσεις! Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ ἦσαι ἐλεύθερος!

— Ἐγὼ ἐλεύθερος! ἐγώ! καὶ θὰ ἴδω πάλιν τὴν Ἀνιέλαν; τοὺς συγγενεῖς της καὶ τοὺς ἰδικούς μου; Ἀλλ' εἶναι ἄρα γε ἀληθὲς αὐτὸ τὸ ὁποῖον μοῦ λέγεις; Ἀ! μὴ μὲ ἀπατᾷς, διότι τοιαύτη τις ἀπάτη θὰ ἦτο σκληρότης.

— Ὄχι, δὲν σὲ ἀπατῶ. Ὑπομονὴν μόνον ἔχε ἀκόμη ὀλίγας ἡμέρας, καὶ θὰ ἦσαι ἐλεύθερος.

— Ἐλεύθερος! Ἐλεύθερος! ἐπανελάμβανεν ὁ Ζδισλάος, ἔξω φρενῶν σχεδὸν ἐκ τῆς χαρᾶς. Ἐλεύθερος! Ἀλλὰ πῶς; Ἀ! εἰς σὲ βεβαίως τὸ ὀφείλω, εἰς τὴν ἁγίαν φιλίαν σου.

Εἶτα ἔμεινεν ἐπὶ μικρὸν ἄφωνος καὶ σκεπτικός, βλέπων τὸν Καζιμίρον, οὐχὶ ὅμως μὲ λάμποντας ἐκ τῆς χαρᾶς ὀφθαλμούς, ὡς πρίν, ἀλλὰ πλήρης αὐστηρότητος, εἶπε δὲ αὐτῷ:

— Καὶ μὴ κατὰ τύχην ἔχεις φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῶν δυναστῶν τῆς Πολωνίας; Ὁμίλει, ὁμίλει. Ἔχω χρείαν νὰ φωτισθῶ περὶ τούτου, διότι ἡ σύλληψίς μου, ἡ φυλακίσις μου, ἡ ἔλευσίς σου καὶ ἡ ἀγγελία τῆς προσεχοῦς ἀπελευθερώσεώς μου εἶναι ἀκόμη δι' ἐμὲ μυστήριον,—καὶ ἐγὼ οὐδὲν θέλω νὰ ὀφείλω εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος μου. Ποτίμω τὰς ἀλύσεις καὶ οὐχὶ νὰ λάβω παρ' αὐτῶν εὐεργεσίαν.

— Ἡσύχασε, ἡσύχασε! Διατί φαντάζεσαι τοιαῦτα ἀλλόκοτα καὶ ἄδικα; Μὴ μὲ κατηγορήσῃς πρὶν ἢ μὲ ἀκούσῃς. Τώρα θὰ σοὶ τὰ διηγηθῶ ὅλα καὶ θὰ ἀκούσῃς πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ σὲ κάμουν νὰ φρίξῃς.

Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν συνηντήθημεν ἐν Βιελάνῃ, ὁ κ. Σενίκης σᾶς διηγήθη τὴν φυλάκισίν μου ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Βόβρουτσκ, καὶ τὰς συμφορὰς αἱ ὁποῖαι μοὶ ἐπῆλθον τότε. Ὁ ἀγαθὸς πατήρ μου, καί τοι ἀσθενής, πᾶσαν προσπάθειαν κατέβαλεν ὅπως ἀνακουφίσῃ τὰ δεινά μου. Εἶχον παρέλθει δύο ἔτη, ὅτε ἦλθεν ἐκεῖ ρωσός τις στρατηγός, ὅπως ἐπιθεωρήσῃ τὴν φρουράν. Οὗτος ἦτο μεμακρυσμένος συγγενὴς τῆς μητρός μου. Ὁ πατήρ μου ἠθέλησε νὰ ἐπωφεληθῇ τὴν συγγένειαν ταύτην, καὶ ἀσθενὴς ὡς ἦτο παρουσιάσθη εἰς τὸν στρατηγὸν ὅπως κερδήσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ τὴν εὐνοιάν του, καὶ τὸ κατώρθωσεν. Ὁ στρατηγὸς οὐ μόνον ἐπέτυχε τὴν ἀπελευθέρωσίν μου, ἀλλὰ μὲ ἔφερε καὶ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Βαρσαβίαν, ὅπου εἶχε διαταχθῆ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς του νὰ μεταβῇ. Ὁ πατήρ μου ἐπέστρεψεν εἰς Βίλναν· δὲν ἔμελλον δὲ νὰ τὸν ἐπανίδω, διότι

ἀπέθανε μικρὸν ἀφοῦ ἐχωρίσθημεν. Ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς Βαρσαβίαν, ὁ ἐλευθερωτής μου μὲ συνέστησεν εἰς στενότατον αὐτοῦ φίλον, τὸν στρατηγὸν Ρουσιέκην, ὅστις μὲ ἐδέχθη μετὰ πολλῆς ἀγαθότητος καὶ μὲ ἔλαβεν, ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ διατί, ὑπὸ τὴν προστασίαν του. Ἐγὼ δὲν ἐγνώριζον τότε τὸν ἄνδρα τοῦτον. Ἠγνόουν πόσον βορβόρῳδη εἶχε τὴν ψυχὴν καὶ ποία ἦτο ἡ μυστικὴ αὐτοῦ ἀποστολή! Καὶ ὅμως δὲν ἐδράδυνε νὰ γνωρίσω καὶ αὐτὸν ὅτι ἦτο ὁμοιος πρὸς τοὺς Νοβολσικώφ καὶ πρὸς τοὺς Πολικάν. Ἔφριξα· ἐνόμισα ὅτι καὶ ἐγὼ ἐγενόμην ἐπίσης οὐτιδανός. Ἀλλὰ θεία τις ἔμπνευσις μοὶ εἶπε· Μεῖνε παρ' αὐτῷ· ἀπόλαβε τῆς ἐμπιστοσύνης του, ὅπως γείνῃς ὠφέλιμος εἰς τοὺς συμπολίτας σου. Ὑπήκουσα εἰς τὴν ἐνδόμυχον ταύτην φωνὴν καὶ ἐπωφελούμενος τὴν μετ' αὐτοῦ οἰκειότητά μου κατώρθωσα νὰ ματαιώσω φοβερὰς πλεκτάνας, νὰ σώσω ἀπὸ τὰς φυλακάς, ἀπὸ τῶν σωματικῶν ποινῶν, ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου, πολλοὺς ἀθῴους. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐνόησα ὅτι ὁ στρατηγὸς ἤρχισε νὰ δυσπιστῇ πρὸς ἐμέ, ἀπεφάσισα νὰ ἐνδυθῶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ὅπως διασκεδάσω τὰς ὑποψίας του, ἀναγγέλλων αὐτῷ ὅτι εἶχον σκοπὸν ν' ἀποσυρθῶ εἰς τὴν μονὴν τῆς Βιελάνης. Αὐτὸς ἐζήτησε νὰ μὲ ἀποτρέψῃ, μὲ ἱκέτευσε, μοὶ προσέφερε θέσιν, χρήματα, ἀλλὰ ματαίως· ἐπὶ τέλους μὲ ἠνάγκασε νὰ τῷ ὑποσχεθῶ ὅτι θὰ ἐξηκολούθουν νὰ τὸν ἐπισκέπτωμαι.

Ἐτήρησα τὸν λόγον μου, διότι εἶχον συμφέρον νὰ τὸν τηρήσω. Σπανίως διήρχοντο περισσότερον τῶν δύο ἡμερῶν χωρὶς νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ. Τὸ μοναχικὸν σχῆμά μου, ἡ ἀπομόνωσις, ἣν ἐγὼ αὐτὸς εἶχον ἐπιβάλει εἰς ἐμαυτόν, αἱ ἄχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης μετὰ τοῦ στρατηγοῦ σχέσεις μου, διεσκέδαζον πᾶσαν ὑπόνοιαν, καὶ αὐτοὶ οἱ μυστικοὶ αὐτοῦ πράκτορες ὑπέβαλλον αὐτῷ τὰς ἐκθέσεις των πολλάκις καὶ ἐνώπιον τοῦ πτωχοῦ Φρὰ Καζιμίρου.

διὰ αὐτὸ δὲ δὲν ἀσπάζεται οὔτε τὸ τοῦ κ. Βιλλαρᾶ οὔτε τὸ τοῦ κ. Φαβδὺ σύστημα. Ἀλλὰ δὲν φρονεῖ, ὅτι διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ὀφείλομεν νὰ μὴ φέρωμεν εἰς τὸ εἶναι τοιαύτας ὀρθογραφικὰς διαφορὰς μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας γλώσσης; Ἀναντιλέκτως ἂν τὰ παρὰ τῷ Teubner, Weidmann, Didot ἐκτυπούμενα ἑλληνικὰ βιβλία ἐξετυποῦντο συνῳδὰ τῇ τοῦ Meingast ὁδηγίᾳ, οὐδεμίαν δυσκολίαν ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς νὰ ἀκολουθήσωμεν τῇ αὐτῇ γραφῇ, ὅπως προκειμένου καὶ περὶ τῆς ψιλῆς καὶ δασείας τοῦ διπλοῦ ρ ἠσπασθημεν τὴν παρ' αὐτοῖς χρῆσιν. Ἀλλὰ τώρα δὲν συμφέρει ν' ἀποχωρισθῶμεν ἡμεῖς ἀπὸ τῆς γλώσσης ἐκείνης ἥτις θεωρεῖται κοινὸν κτῆμα παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ἔπειτα, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ἂν δικαιῶνται οἱ τυπογράφοι ν' ἀπαιτήσουν καὶ ἐφαρμόσουν τὴν εὐκολίαν ταύτην, δὲν δικαιοῦνται καὶ οἱ πολλῷ πλείους διδάσκαλοι καὶ οἱ ἀπείρῳ πλειότεροι μαθηταί ν' ἀπαιτήσουν, ἵνα καταργηθῇ καὶ ἡ περισπωμένη καὶ τὸ ὑπογεγραμμένον ι ὡς πράγματα πάντῃ περιττά. Βεβαίως θὰ δύνανται καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν παράδοσιν, ἀποδεικνύουσαν περιφανῶς, ὅτι τὸ ὑπογεγραμμένον ἰῶτα παρελείπετο ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλήνων, «ὅτι *λόγον οὐκ εἶχεν*» κατὰ Στράβωνα, οὐδ' *ὑπεγράφετό* ποτε ὑπὸ τῶν παλαιῶν τῶν ἀπαγγελλόντων αὐτό, ἀλλὰ *προσεγράφετο*, ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ ὡς ὑπογεγραμμένου εἶναι ὅλως Βυζαντιακὴ ἐπινόησις ὅπως καὶ ἡ καθολίκευσις τῶν τόνων. Διότι εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως ὅτι ὀνόματα πρωτόκλιτα κλινόμενα ἄνευ ὑπογεγραμμένου ἰῶτα καὶ περισπωμένης ἀποβαίνουσι πολὺ εὐκολώτερα καὶ εὐμαθητότερα π. χ. *ἡ τιμή, τῆς τιμῆς, τῇ τιμῇ, τὴν τιμήν*. Καὶ σημειωτέον, ὅτι ἡ εὐκολία αὕτη γίνεται ὑπὲρ χιλιάδων πολλῶν νέων. Δὲν εἶναι δ' ἀληθές, ὅτι γραφόντες τὴν περισπωμένην *μαρθάνομεν* τὴν ἀρχαίαν προφορὰν τοῦτο; ἂν κατορθωθῇ, θὰ κατορθωθῇ ἐκ τῶν ἀρχαίων κειμένων, οὐχὶ δὲ ἐξ ὧν γράφομεν ἡμεῖς σήμερον. Ὥστε φωνητικοὶ λόγοι δὲν κωλύουσιν, ἀλλ' ἱστορικοί. Πάντες δ' ὅμως καταγνοῦσι ποῦ δυνατὸν ν' ἀγάγῃ ἡμᾶς τοιαύτη τάσις πρὸς εὐκολίαν, καὶ ὅτι ἀπέναντι τῆς ἀπειλουμένης ἀκολασίας μνημονευτέον τὸ «Κοῦραν εὐ κείμενον μὴ τάραττε.»

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Νοεμβρίου 1886.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Ὁ διακεκριμένος νομαμαθὴς κ. Ἰω. Τυπάλδος ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ *εἰσποιήσεως*. Ἡ ἀγακοίνωσις αὕτη τοῦ κ. Τυπάλδου σκοπὸν εἶχε τὴν κύρωσιν τῆς ἰδέας, ὅτι ὁ πολιτισμὸς τῶν Ρωμαίων μετῆχθη ἐξ Ἑλλάδος διὰ τῶν Λατίνων ἢ μᾶλλον τῶν ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ (Λατίῳ καὶ Τυρρηνίᾳ) ἀποικισθέντων Ἑλλήνων, πρὸ καὶ ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν. Ὡς παράδειγμα δ' ἔλαβεν ὁ κ. Τυπάλδος τὸν θεσμὸν τῆς εἰσποιήσεως (υἱοθεσίας) ἀναζητήσας τὰς διατάξεις τοῦ ἀρχαιοτάτου ρωμαϊκοῦ δικαίου, ὡς πρὸς τὸν ἀρχικὸν λόγον, τοὺς τύπους, καὶ τ' ἀποτελέσματα τῆς adrogatio, καὶ ἀνευρίσκων αὐτὰς ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς Γόρτυνος. Ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη τοῦ κ. Τυπάλδου ἐκρίθη πολλοῦ λόγου ἀξία παρὰ τῶν παρευρεθέντων.

Ὁ κ. Ἠλίας Λιακόπουλος ἀγγέλλει τὴν δημοσίευσιν τῆς μεταφράσεως τοῦ Corpus Juris Civilis εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ὡς δηλοῖ ὁ μεταφραστής, ἐν τῇ ἀγγελίᾳ αὐτοῦ, «κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην, ὃς κείμενον μονέλαβε τὸ ὑπὸ Mommsen ἐπεξεργασθέν· βοηθήματα δ' ἔσχε διάφορα, οἷον τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν ὑπὸ Sintenis καὶ λοιπῆς ὁμάδος γερμανῶν καθηγητῶν, τὴν γαλλικὴν ὑπὸ Hulot καὶ Berthelot, τὴν «ἰταλικὴν ὑπὸ Francesco Foramiti, «πρὸς δὲ τὰ Βασιλικὰ καὶ τὸν Ἀρμενόπουλον, ἔτι δὲ τὸν Κουϊάκιον, Pothier «κλπ.

Ὁ καθηγητὴς κ. Ι. Τζέτζης ἀπήγγειλε κατ' αὐτὰς διατριβὴν περὶ μουσικῆς τέχνης (ἁρμονικῆς, ῥυθμικῆς καὶ μετρικῆς) καὶ περὶ τέχνης καθολικώτερον. Ὁ κ. Τζέτζης ἀρχόμενος τῆς διαλέξεως εἶπεν ὅτι μέλλει νὰ ἀπαγγείλῃ σειρὰν ἀναγνωσμάτων, ὧν ὑπόθεσις ἔσται ἡ μελέτη 13 συγγραφέων *ἁρμονικῶν*, ἀποτελούντων ἀναπόσπαστον μέρος τῆς παιδεύσεως παρὰ Βυζαντινοῖς καὶ πραγματευομένων τοὺς καλολογικοὺς κανόνας περὶ τῆς ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ κινήσεως τῆς φωνῆς καὶ ἡ ἐκ παραλλήλου πρὸς τούτοις σπουδὴ ἀπείρων μελῳδιῶν περιεχομένων ἐν ὑπερδισχιλίοις χειρογράφοις τοῦ Μεσαιῶνος. Ἡ ἀξία τῆς μελέτης ταύτης, ἔσται τριπλῆ· πρῶτον παρέχεται πηγὴ πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἠρῶν μουσικῆς, τῆς δεινῶς καταπεπτωκυίας, δεύτερον συμπληροῦται ἡ ἁρμονικὴ διὰ τριάκοντα κλιμάκων *τοῦ κοινοῦ γένους*, καὶ τρίτον παρέχεται ὕλη εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν καθόλου ἱστορίαν τῆς μουσικῆς ἵνα παρακολουθήσῃ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ τρίτου αἰῶνος μ. Χ. Ἡ μελέτη τῆς ἁρμονικῆς συντείνει εἰν τὴν διευκρίνησιν καὶ τελείαν καταληψιν πολλῶν γνωμῶν τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους καὶ ἄλλων τῆς ἀρχαιότητος συγγραφέων, οἵτινες περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο τὴν μουσικὴν καὶ ὠντὰς θεωρίας παρεδέξαντο ὡς βάσιν διακεκριμένοι νεώτεροι μελοποιοί.

— Ἀπεβίωσεν ὁ ἀκατάβλητος ἐν τῇ ἐργασίᾳ νομομαθὴς Ἐδουάρδος Δαλλόζ ὁ συνεχίσας τὸ μέγα νομολογικὸν ἔργον τοῦ πατρός του.

— Ὁ κ. Π. Καρολίδης, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας, γνωστὸς ἐκ διαφόρων αὐτοῦ ἔργων, ἀνηγορεύθη παμψηφεὶ ὑφηγητὴς τῆς γενικῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Ἡ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ διατριβὴ αὐτοῦ ἐπιγράφεται «σημειώσεις τινὲς περὶ τῆς Μικρασιανῆς Ἀρίας ὁμοφυλίας».

— Οἱ φοιτηταὶ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου, ἀναλογιζόμενοι τὴν μεγίστην ἠθικὴν ζημίαν τὴν προερχομένην αὐτοῖς ἐκ τῆς ἐλλείψεως φροντιστηρίου τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ κ. Κ. Σ. Κόντου, ἀπεφάσισαν ὅπως δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὴν κοσμητείαν τῆς σχολῆς ταύτης δηλώσωσι τὴν θέλησίν των, ἤτοι τὸ νὰ ἀναλάβῃ ὁ κ. Κόντος διδασκαλίαν ἐν τῷ φιλολογικῷ φροντιστηρίῳ· τὴν ἀναφορὰν δὲ ταύτην ὑπογράψαντες ἀμέσως ἐνεχείρισαν τῇ κοσμητείᾳ.

Ὀλίγῳ πρότερον οἱ φοιτηταὶ ἐζήτησαν δι' ἀναφορᾶς των νὰ διορισθῇ ἐπὶ τέλους καθηγητὴς τῆς Λατινικῆς φιλολογίας ὁ ἀπὸ τοσούτου χρόνου ὑποδειχθεὶς ὑπὸ τῆς Συγκλήτου διακεκριμένος ὄντως ὑφηγητὴς κ. Σπ. Βάσης.

Ἡ λελογισμένη ἐκτίμησις ὑπὸ τῶν φοιτητῶν τῆς ἀληθοῦς ἀξίας εἰς εὐοιώνους ἄγει σκέψεις, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ πρὸς τὰς κυβερνήσεις ὑποδειξις παραβλεπομένων καθηκόντων της εἰς ὅλως ἀντιθέτους.

Τὰς ἑξῆς πληροφορίας περὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας σταχυολογοῦμεν ἐκ τοῦ «Χρόνου τῶν Ἀθηνῶν».

«Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία κληρονομήσασα ἐν ἔτει 1869 τὴν συσταθεῖσαν ἐν ἔτει 1865 βραχύβιον μέν, ἀλλὰ μεγαλεπήβολον «Ἑταιρείαν τῶν Φιλαρχαίων» τυγχάνει ἔκτοτε οὖσα κάτοχος ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων δραχμῶν, ἐν ἔτει δὲ 1874 συστήσασα λαχεῖον εἰσπράττει δι' αὐτοῦ κατ' ἔτος περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας δραχμῶν, δηλαδὴ εἰς τὰ ταμεῖα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τοῦ 1869 μέχρι σήμερον εἰσῆλθον πλέον τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου δραχμαί. Ὁ τῷ 1879 συγγράψας *Ἱστορικὴν ἔκθεσιν τῶν πράξεων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς* κ. Ε. Καστόρχης βεβαιοῖ ὅτι ἡ «Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία» ἐν ἔτει 1879 ἐκ δωρεῶν καὶ ἐκ περισσευμάτων τῶν ἐνιαυσίων αὐτῆς ἀπολογισμῶν εἶχεν ἐν μέρει εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς τριακοσίας εἴκοσι χιλιάδας δραχμῶν». Ὑπῆρξε λοιπὸν πρὸ ἐπτὰ ἤδη ἐτῶν ἐποχή, καθ' ἣν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἠδύνατο διὰ μιᾶς νὰ σώσῃ τὰ (ἱστορικὰ) ὑψώματα (τῶν Ἀθηνῶν) ἀπὸ τῆς καταστροφῆς. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία τοσαῦτα χρήματα κεκτημένη ἀπὸ ἑπτὰ ἤδη ἐτῶν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ τοὐλάχιστον αὐξήσασα αὐτὰ ἔκτοτε, ἤτοι ἔχουσα ἀποθεματικὰ κεφάλαια ἡμίσεος περίπου ἑκατομμυρίου δραχμῶν, ὃ δὲ ἀνεπίδεκτον πάσης ἀντιρρήσεως, ἔχουσα κατατεθειμένας εἰς τὴν Τράπεζαν τὰς ὑπὸ τῆς «Ἑταιρείας τῶν Φιλαρχαίων» παραχωρηθείσας αὐτῇ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδας δραχμῶν, ὤφελεν, ἀντὶ τοῦ δανείζειν τῇ Κυβερνήσει τὰ ἑαυτῆς χρήματα, νὰ σώσῃ τοὺς ἀπὸ ὄρθρου μέχρι βαθείας νυκτὸς καταστρεφομένους πολυτίμους διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν λόφους».

Πρὸς τὴν τοσαύτας ὑπνωττούσας ἱερὰς ἀναμνήσεις ἀφυπνίσασαν Βαυαρίδα πριγκίπισσαν Θηρεσίαν, ὁ παρ' ἡμῖν νεαρώτατος πλήρης δὲ μέλλοντος καλλιτέχνης κ. *Ἐμμανουὴλ Λαμπάκης* ἔσχε τὴν εὐτυχεστάτην ἰδέαν νὰ δωρήσῃ ὡραίαν εἰκόνα του, παριστῶσαν κατ' ἀρχαϊκὸν τύπον τὴν Ἐννεάκρουνον μετὰ Νηρηϊδῶν, ὡς ἐνθύμιον τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς της. Ἡ φίλη τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης πριγκίπισσα εὐμενῶς ἀποδεξαμένη τὴν δωρεὰν ἐξέφρασε τὰς βαθυτάτας εὐχαριστίας της πρὸς τὸν καλλιτέχνην καὶ κριτικωτάτας μὲν ἀλλὰ λίαν εὐνοϊκὰς καὶ δικαίας ὑπὲρ τοῦ ὡραίου ἔργου ἐξήνεγκε παρατηρήσεις.

Ἐλπίζομεν ὅτι ὁ κ. Λαμπάκης ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν δυναμένων ὑποστηρίζαι τὰς καλὰς τέχνας, δὲν θ' ἀνάγκασθῇ νὰ ζητήσῃ ἀλλαχοῦ πραγματικὴν τῆς ἱκανότητός του ἐκτίμησιν.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Ὁ Νίκολσων εἶχε καὶ ἄλλον ὁμοιοπαθῆ συναδελφόν του ἐν Ἑλλάδι, ἀλλ' οὗτος ἦτο πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας· ἀντὶ δὲ νὰ ζητήσῃ νὰ ἐξευτελίσῃ ἓν ἔθνος καὶ νὰ καταστρέψῃ ἕνα πτωχὸν στρατιώτην ἐκτελέσαντα τὸ καθῆκόν του, ἀνεγνώρισε τὸ σφάλμα του. Ἰδοὺ τί περὶ αὐτοῦ ἀναφέρει ὁ «Τηλέγραφος Ἀλεξανδρείας».

«Ἡμέραν τινὰ Ἀπριλίου τοῦ 1857 ὁ ἐν Ἀθήναις πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐξελθὼν πρὸς ἀναψυχὴν διηυθύνθη πρὸς τὸν κῆπον τῶν ἀνακτόρων, ἀγνοῶν δὲ ὅτι ἡ διάβασις οἱουδήποτε ἀτόμου ἐν τῷ διαδρόμῳ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῶν ἀνακτόρων ἦν ἀπηγορευμένη, ἐπορεύετο ρεμβάζων πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ὁ σκοπὸς ἰδὼν τὸν κύριον τοῦτον καὶ μὴ γνωρίσας αὐτὸν ἐφώνησεν εὐγενῶς:

— Κύριε, ἀπ' ἐδῶ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διάβασις.

Ὁ κ. πρέσβυς, προχωρήσας ἤδη πολύ, ἤκουσε μὲν τὸν σκοπὸν ὀπισθέν του φωνάζοντα, ἀλλὰ δὲν ὑπέθεσεν ὅτι ἀπευθύνετο πρὸς αὐτόν, δι' ὃ ἐξηκολούθει τὴν πορείαν του χωρὶς ποσῶς νὰ παραχθῇ.

Ὁ σκοπὸς ὅμως ὢν διατεταγμένος νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ εἰς οὐδένα τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν, ἀνέκραξε:

— Ἐ! τοῦ λόγου σου, μὲ τὸ καπέλο, κύριε Φράγκο, πίσω!

Τοῦ κυρίου Φράγκου οὐχὶ μόνον μὴ ἐνοήσαντος τὰς κραυγὰς ταύτας, ἀλλ' οὐδὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εὐδοκήσαντος νὰ στρέψῃ πρὸς τὸ μέρος ὀπίσθεν ἠκούετο ὁ σκοπὸς ἠναγκάσθη νὰ τρέξῃ καταπίσω αὐτοῦ.

Ἀλλ' ὁ πρεσβευτὴς ἠπόρησεν, ὁ δὲ στρατιώτης τὸν ἠνάγκασε διὰ τοῦ κοντακίου νὰ ἀλλάξῃ διεύθυνσιν. Ὁ κτυπηθεὶς πρεσβευτὴς ἐπαρουσιάσθη πάραυτα πρὸς τὸν Ὄθωνα καὶ ἐξήγησε τὰ διατρέξαντα. Ὁ στρατιώτης προσήχθη ἐνώπιόν του· ἐρωτηθεὶς δὲ ἀπήντησε θαρραλέως καὶ ἀφελῶς, ὅτι ἐξετέλεσε τὸ καθῆκόν του, καὶ ὅτι μετεχειρίσθη τὴν βίαν κατὰ τῆς βίας. Ὁ Ὄθων διηρμήνευσε ταῦτα, ὁ δὲ πρεσβευτὴς ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν στρατιώτην καὶ τοῦ ἐζήτησεν ἓν γαλλικώτατον pardon.

Ὡς βλέπετε, μεταξὺ Γάλλου καὶ Ἀγγλου πρεσβευτοῦ δὲν ὑπάρχει μικρὰ διαφορά· ἄλλως τε ζήτημα εἶναι ἂν οἱ τότε ἄρχοντες εἶχον τὴν διάθεσιν νὰ ἐξευτελίσωσιν ἑαυτοὺς καὶ τὸ ἔθνος των!

Τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον ἀναφέρει ἡ ἀξιόλογος *Ἑλληνικὴ Γεωργία*.

Ἰδιοκτήτης τις τῆς Τριπόλεως προεπώλησε τὸ γλεῦκος αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ παραδώσῃ αὐτὸ τῷ ἀγοραστῇ πρὸς πέντε λεπτὰ ὀλιγώτερον κατ' ὀκὰν παρ' ὅσον ἤθελε ξεκόψῃ ἡ ἀξία αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ τρυγητοῦ. Ἡ ὡρίμανσις τῶν σταφυλῶν ἐγένετο ὑπὸ αἰσιωτάτας ἀτμοσφαιρικὰς περιστάσεις, κατὰ τὸν τρυγητὸν δὲ ἡ ἀφθονία τοῦ γλεύκους ἦτο τοσαύτη, ὥστε ἐξεκόπη ἡ ἀξία αὐτοῦ πρὸς πέσσαρα λεπτὰ τὴν ὀκάν, ὅθεν ὁ προπωλήσας ἰδιοκτήτης πρὸς ἀκριβῆ τήρησιν τῶν ὅρων τῶν συμφωνιῶν ἐδέησε νὰ παραδώσῃ τῷ ἀγοραστῇ τὸ γλεῦκος καὶ ἐπὶ πλέον νὰ τῷ πληρώσῃ καὶ ἀνὰ ἓν λεπτὸν δι' ἑκάστην ὀκάν!

— Καὶ πόσα ἐκλογικὰ τμήματα ὑποθέτεις ὅτι θὰ ἔχῃ ὁ νομὸς τῆς Ἀττικῆς;

— Ἕως ἑκατὸν καὶ παραπάνω ἴσως.

— Καὶ πόσους ὑποψηφίους;

— Ἄλλους τόσους πιστεύω.

— Ὥστε 100×100=10,000 κάλπαις!! . . . Θὰ τἀποφασίσω . . .

— Τί! . . . νὰ ἐκτεθῇς ὡς Βουλευτής;

— Ὄχι, ἀδελφὲ καὶ σύ!... ν' ἀνοίξω *τενεκετζίδικο*.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Ἐπίτομον Λεξικὸν Γαλλοελληνικὸν μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιέχοντων Α' ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης Β' φράσεις λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας καὶ Γ' κατάλογον κυρίων ὀνομάτων ὑπὸ **Νικολάου Κοντοπούλου**, καθηγητοῦ τῆς γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις. Τύποις καὶ ἀναλώμασι **Π. Δ. Σακελλαρίου**. Περὶ τοῦ ἀρίστου τούτου λεξικοῦ θέλομεν γράψῃ προσεχῶς κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν σειράν.

Ἄρδην μηνιαῖον φύλλον τῶν ἀνθρωπίνων συμφερόντων. Περιέχει εἰδικὴν καὶ σχετικὴν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ὕλην.

Δυοῖγγειακαὶ συνελεύσεις τῆς Ἑταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1885 καὶ 1886.

Κόν Π. Χ. Πάλλας. Ἡ συνδρομὴ ἀρχεται τὴν 1 Ἰανουαρίου καὶ λήγει τὴν 31 Δεκεμβρίου ἑκάστου ἔτους. Τὸ πρῶτον μόνον ἔτος ἠρξατο πως βραδύτερον, ἀντὶ δὲ 32 ἐδόθησαν 24 φύλλα κατ' εὐνοιαν τοῦ Ἐκδότου.

ΤΥΠΟΙΣ ΘΡ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ καὶ ΑΛ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ